

img1

LIETUVOS AUKŠČIAUSIASIS TEISMAS

N U T A R T I S LIETUVOS RESPUBLIKOS VARDU

2023 m. birželio 14 d.
Vilnius

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija, susidedanti iš teisėjų Godos Ambrasaitės-Balynienės (pranešėja), Algirdo Taminsko, Dalios Vasarienės (kolegijos pirmininkė),

teismo posėdyje kasacine rašytinio proceso tvarka išnaginėjo civilinę bylą pagal ieškovės uždarnosios akcinės bendrovės „Sinerta LDC“ kasacinį skundą dėl Kauno apygardos teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2022 m. lapkričio 15 d. sprendimo peržiūrėjimo civilinėje byloje pagal ieškovės uždarnosios akcinės bendrovės „Sinerta LDC“ ieškinį atsakovams D. Č., R. V. ir uždarajai akcinei bendrovei „Spausdinimo sprendimai“ dėl nesąžininga konkurencija ir komercinių paslapčių (konfidencialios informacijos) gavimu, naudojimu ir atskleidimu padarytos žalos atlyginimo.

Teisėjų kolegija

n u s t a t ė:

I. Ginčo esmė

1. Kasacinėje byloje sprendžiama dėl materialiosios teisės normų, reglamentuojančių komercinės paslapties ir kitos konfidencialios informacijos sampratą ir požymius, darbuotojo pareigą saugoti darbdavio konfidencialią informaciją pasibaigus darbo santykiams, konfidencialumo ir nekonkuravimo susitarimus, nesąžiningą konkurenciją, taip pat proceso teisės normų, reglamentuojančių bylos nagrinėjimo apeliacinės instancijos teisme ribas, draudimą priimti blogesnę apeliantai sprendimą ir pareigą motyvuoti teismo procesinį sprendimą, aiškinimo ir taikymo.
2. Ieškovė prašė priteisti solidariai iš atsakovo UAB „Spausdinimo sprendimai“ D. Č. ir R. V. 40 051,61 Eur žalos atlyginimą, iš atsakovo D. Č. – 5792,40 Eur baudą, iš atsakovės R. V. – 5792,40 Eur baudą, priteisti iš atsakovo D. Č. ir R. V. 5 proc. dydžio metines palūkanas nuo priteistos sumos nuo civilinės bylos iškėlimo teisme dienos iki teismo sprendimo visiško įvykdymo, o iš atsakovės UAB „Spausdinimo sprendimai“ – 6 proc. dydžio metines palūkanas nuo priteistos sumos nuo civilinės bylos iškėlimo teisme dienos iki teismo sprendimo visiško įvykdymo.
3. Ieškovė nurodė, kad atsakovas D. Č. yra buvęs ieškovės Alytaus padalinio vadovas, o atsakovė R. V. – buvusi ieškovės Alytaus padalinio pardavimų vadybininkė. Abu šie atsakovai 2019 m. rugsėjo 18 d. pateikė prašymus ieškovei nutraukti su jais sudarytas darbo sutartis ir atleisti juos iš pareigų nuo 2019 m. spalio 11 d. Atsakovo D. Č. sutuoktinė E. Č. 2019 m. rugsėjo 24 d. įsteigė atsakovę UAB „Spausdinimo sprendimai“. Nuo UAB „Spausdinimo sprendimai“ įsteigimo iki 2020 m. spalio 20 d. jos vadovu buvo P. L., atsakovės R. V. sūnus, o nuo 2020 m. spalio 20 d. – atsakovas D. Č.
4. Ieškovė paaikšino, kad ji ir atsakovė UAB „Spausdinimo sprendimai“ yra tiesioginės konkurentės, nes Lietuvos teritorijoje (t. y. toje pačioje geografinėje rinkoje) užsiima analogiška veikla (t. y. veikia toje pačioje prekės rinkoje) – kompiuterių, jų išorinės ir programinės įrangos mažmenine prekyba specializuotose parduotuvėse. Atsakovai neteisėtai ir nesąžiningai, atskleisdami, gaudami ir naudodami ieškovės komercinę paslaptį (konfidencialią informaciją) sudarancius duomenis, iš ieškovės perviliojo dalį klientų ir pradėjo bendradarbiauti su ieškovės tiekėjais, į tai neinvestuodami laiko, finansinių ar žmogiškųjų išteklių, taip atlikdami nesąžiningos konkurencijos veiksmus. Per pirmuosius tris veiklos mėnesius, t. y. iki 2019 m. pabaigos, atsakovė UAB „Spausdinimo sprendimai“ turėjo 36 klientus, iš kurių 33 klientai buvo ieškovės klientai ir vos 3 klientai – atsakovės UAB „Spausdinimo sprendimai“ savarankiškai surasti klientai Nuo įsteigimo iki 2021 m. balandžio 30 d. atsakovė UAB „Spausdinimo sprendimai“ gavo 49 431,23 Eur pajamų, iš kurių net 81,02 proc. buvo gauta iš ieškovės klientų. Ieškovės klientai buvo perviloti dėl to, kad atsakovė UAB „Spausdinimo sprendimai“ žinojo ieškovės teikiamų pasiūlymų komercines sąlygas, klientų kontaktus, poreikius, mokumą, gaunamas pajamas, kitas konfidencialias, komercinę paslaptį sudarancias aplinkybes. Atsakovai faktiškai „klonavo“ ieškovės veiklą, iš karto po UAB „Spausdinimo sprendimai“ įsteigimo perimdami ieškovės klientus, darbuotoją (atsakovę R. V.) ir pradėdami bendradarbiauti su tais pačiais tiekėjais, su kuriais bendradarbiavo ieškovė.
5. Konfidencialumo sutarčių, kurias sudarė ieškovė bei atsakovai D. Č. ir R. V., 1.1 ir 1.2 punktuose buvo aiškiai nurodyta, kas yra laikoma ieškovės konfidencialia informacija, įskaitant bendrovės komercines ir technologines paslaptis. Atsakovams tiek pagal teisės aktus, tiek pagal konfidencialumo sutartis buvo draudžiama neteisėtai atskleisti, gauti ir panaudoti ieškovės komercines paslaptis, tuo labiau atsakovai to negalėjo daryti nesąžiningai konkuruodami. Baudas už konfidencialumo sutarčių pažeidimus atsakovas D. Č. ir atsakovė R. V. privalo sumokėti ieškovei asmeniškai. Be to, dėl visų atsakovų bendrų neteisėtų veiksmų ieškovė patyrė žalą, kuri apskaičiuotina kaip UAB „Spausdinimo sprendimai“ iš pažeidimo gauta nauda ir, ieškovės skaičiavimu, sudaro 40 051,61 Eur sumą. Ši suma priteistina solidariai iš visų atsakovų.
6. Atsakovai su ieškiniu nesutiko, prašė jį atmesti. Nurodė, kad vien faktas, jog dalis ieškovės klientų perka prekes ar paslaugas iš UAB „Spausdinimo sprendimai“, neįrodo, jog atsakovai atliko kokius nors neteisėtus veiksmus ieškovės atžvilgiu. Tie patys klientai ginčo laikotarpiu pirkė prekes tiek iš ieškovės, tiek iš atsakovės įmonių, rinkosi ir kitas analogiškas prekes ar paslaugas teikiančias įmones, todėl akivaizdu, kad tarp konkurentų vyko sąžininga konkurencija. Ieškovė neturėjo jokios klientų duomenų bazės, taip pat ir jokių ilgalaikių sutarčių ar įsipareigojimų su ieškinyje nurodytais klientais. Be to, ieškovė iki šiol viešina ne tik savo klientus, bet ir siūlomų prekių kainas, taigi, tereikia sužinoti (atspėti) nuolaidą, kurią ieškovė pati viešai nurodo prie tam tikrų kategorijų prekių. Atsakovai D. Č. ir R. V. pasitraukė iš ieškovės įmonės savo noru, nes pasikeitus įmonės vadovybei atmosfera joje pasidarė bloga. Pasibaigus darbo santykiams, buvę darbuotojai gali be jokių apribojimų naudoti gautus gebėjimus, įgūdžius bei žinias (pvz., įmonėje taikomą gerąją praktiką, vadybos metodus, darbo su klientais metodus, derybų vedimo būdus) savo naudai ir interesais. Atsakovų turimi klientai perka iš jų prekes tik dėl jų įdėto darbo bei nuolatinio bendradarbiavimo su jais.

II. Pirmosios ir apeliacinės instancijos teismų procesinių sprendimų esmė

7. Alytaus apylinkės teismas 2022 m. gegužės 23 d. sprendimu ieškinį patenkino iš dalies: priteisė ieškovei UAB „Sinerta LDC“ iš atsakovo UAB „Spausdinimo sprendimai“ D. Č. ir R. V. solidariai 37 688,35 Eur žalos atlyginimą, ieškovei iš atsakovės UAB „Spausdinimo sprendimai“ – 6 proc. dydžio metines palūkanas už priteistą 37 688,35 Eur sumą už laikotarpį nuo bylos iškėlimo teisme dienos (2021 m. birželio 8 d.) iki teismo sprendimo visiškai įvykdymo, o iš atsakovo D. Č. ir R. V. – 5 proc. dydžio metines palūkanas už priteistą 37 688,35 Eur sumą už laikotarpį nuo bylos iškėlimo teisme dienos iki teismo sprendimo visiškai įvykdymo.
8. Teismas nustatė, kad atsakovas D. Č. nuo 2008 m. sausio 1 d. dirbo UAB „Sinerta LDC“ Alytaus padalinio vadovu pagal 2007 m. gruodžio 20 d. darbo sutartį Nr. 36. Atsakovė R. V. buvo ieškovės įmonės Alytaus padalinio pardavimų vadybininkė nuo 2009 m. gegužės 18 d. pagal 2009 m. gegužės 12 d. darbo sutartį Nr. 143. 2008 m. sausio 1 d. tarp ieškovės ir atsakovo D. Č. buvo sudaryta konfidencialumo sutartis, su šia sutartimi atsakovas buvo supažindintas pasirašytinai. Analogiška konfidencialumo sutartis 2009 m. gegužės 18 d. buvo sudaryta ir su atsakove R. V., atsakovė taip pat buvo su ja supažindinta pasirašytinai. Konfidencialumo sutarčių 2.1, 2.1.2, 2.1.3, 2.1.5, 2.1.6., 2.2, 2.3 ir 4.7 punktais atsakovai D. Č. ir R. V. įsipareigojo per visą šios sutarties galiojimo laiką bei po šios sutarties pasibaigimo ir dar dvejus kalendorinius metus po darbo sutarties pasibaigimo dienos neatskleisti, neperduoti ar kitokiu būdu neperleisti jokiais priemonėmis komunikacijos priemonėmis ar informacijos laikmenomis konfidencialios informacijos bet kokiam trečiajam asmeniui, kuris nėra sutarties šalis. Taip pat darbuotojai įsipareigojo nenaudoti kitais nei darbo funkcijų vykdymo tikslais turimos konfidencialios informacijos, nevykdyti jokios komercinės, politinės ar kitos veiklos, pasinaudojus turima konfidencialia informacija, be bendrovės ir tokią informaciją pateikusių kliento raštiško sutikimo, nustatyta darbuotojų pareiga grąžinti ar sunaikinti minėtą informaciją pasibaigus darbo santykiams. UAB „Sinerta LDC“ komercinių paslapčių sąrašas pateiktas konfidencialumo sutartyse. Nekonkuravimo susitarimų šalys nebuvo sudariusios.
9. Teismas taip pat nustatė, kad atsakovai D. Č. ir R. V. 2019 m. rugsėjo 18 d. pateikė prašymus nutraukti darbo sutartis su ieškove ir atleisti juos iš pareigų nuo 2019 m. spalio 11 d. 2019 m. rugsėjo 17 d. atsakovo D. Č. sutuoktinė E. Č. įregistravo domeną *spausdinimosprendimai.lt*, o 2019 m. rugsėjo 24 d. įsteigė UAB „Spausdinimo sprendimai“. Nuo UAB „Spausdinimo sprendimai“ įsteigimo iki 2020 m. spalio 20 d. šios įmonės vadovu buvo atsakovės R. V. sūnus P. L., o nuo 2020 m. spalio 20 d. juo tapo atsakovas D. Č. 2020 m. spalio 28 d. buvo sudaryta įdarbinimo subsidijuojant vykdymo ir finansavimo sutartis, jos pagrindu nuo 2020 m. lapkričio 3 d. UAB „Spausdinimo sprendimai“ buvo įdarbinta atsakovė R. V.
10. Teismas nusprendė, kad ieškovė UAB „Sinerta LDC“ ir atsakovė UAB „Spausdinimo sprendimai“ dėl vykdomos ūkinės veiklos specifškumo, verslo modelio yra konkurentės Lietuvos Respublikos konkurencijos įstatymo 3 straipsnio prasme.
11. Teismas nustatė, kad atsakovai D. Č. ir R. V., dirbdami ieškovės įmonėje, tiesiogiai bendravo su ginčo klientais, išrašydavo jiems sąskaitas. Nors atsakovai D. Č. ir R. V. tiek savo paaiškinimuose, duotuose teismo posėdžio metu, tiek savo procesiniuose dokumentuose teigė, kad ieškovės klientai buvo pasiekti teisėtai ir kad duomenys apie ieškovės klientus buvo gauti iš viešų interneto svetainių *www.rekvizitai.lt*, *www.visalietuva.lt*, *www.infolt.lt* ir pan., tačiau šie įrodymai nepatvirtina jokios konkrečios informacijos apie ieškovės klientus, jų sąrašus ir jų kontaktinius duomenis. Nors byloje yra duomenys, kad ieškovė savo interneto puslapyje skelbia prekių ir paslaugų kainas, tačiau iš pateiktų į bylą ieškovės išrašytų sąskaitų faktūrų matyti, kad ieškovė daugumai klientų taikė individualią kainodarą, t. y. nurodytos kainos už tas pačias prekes ar paslaugas yra skirtingos. Šios aplinkybės, teismo vertinimu, patvirtina, kad ieškovės turima informacija apie klientus, jiems taikomą individualią kainodarą nebuvo viešai skelbiama ir prieinama tretiesiems asmenims. Priešingai, iš pateiktų konfidencialumo sutarčių matyti, kad ieškovė aiškiai ir nedviprasmiškai įtvirtino duomenų, kurie, jos nuomone, yra saugotini ir neviešintini tretiesiems asmenims, sąrašą.
12. Spręsdamas dėl ieškovės nurodytos informacijos slaptumo ir vertingumo, teismas pažymėjo, kad pati ieškovė, sudarydama konfidencialios informacijos sąrašą, nustatė, kad ši informacija jai yra vertinga. Atsakovai D. Č. ir R. V. žinojo informaciją, kuri buvo apibrėžta konfidencialumo sutartyse, t. y. įmonės klientų, kurie naudojami spausdintuvais, sąrašą, šių klientų kontaktinius asmenis, klientų poreikius (kiek ir kokių spausdintuvų turi, kokių eksploatacinių medžiagų ir kada jiems prireikia ir pan.), kainas, kuriomis ieškovė pardavinėjo prekes ir teikė paslaugas. Byloje nenustatyta, kad nurodyta informacija būtų prieinama viešai. Atsižvelgdamas į tai, teismas nusprendė, kad ieškovės nurodyta informacija atitinka formaluosius informacijos vertingumo bei slaptumo kriterijus, be to, sukuria ieškovei konkurencinį pranašumą prieš kitus rinkos dalyvius.
13. Teismas nurodė, kad nors atsakovai D. Č. ir R. V. pasitraukė iš ieškovės įmonės dėl jų netenkinančių darbo sąlygų ir tik po metų pradėjo dirbti UAB „Spausdinimo sprendimai“, jie neturėjo teisės nesąžiningai konkuruoti su ieškove, t. y. įsteigti įmonę, užsiimančią analogiška veikla kaip ieškovė, ir perimti didžiąją dalį ieškovės klientų. Atsakovams D. Č. ir R. V. žinoma informacija apie ieškovės UAB „Sinerta LDC“ klientus buvo laikoma paslaptimi bei saugoma nuo trečiųjų asmenų kaip turinti komercinę vertę ieškovei. Atsakovai, pasirašydami konfidencialumo sutartis, buvo supažindinti su šios informacijos, kaip konfidencialios, statusu bendrovėje, todėl žinojo, kad jiems atliekant darbinės pareigas įgyta informacija apie ginčo klientus – jų sąrašas, klientų kontaktiniai duomenys, klientų poreikiai, paslaugų užsakymo įpročiai, klientams taikomi prekių ir paslaugų įkainiai bei nuolaidos, informacija apie klientų finansinę būklę bei klientų komerciniai ketinimai – yra ieškovės UAB „Sinerta LDC“ komercinė paslaptis. Nors įsteigus atsakovės įmonę atsakovai D. Č. ir R. V. iš pradžių joje formaliai nedirbo, bylos duomenys leidžia daryti pagrįstą išvadą, kad abu atsakovai faktiškai šioje veikloje dalyvavo, nes atsakovė UAB „Spausdinimo sprendimai“ veiklą vykdė ir pajamų gavo tik iš ieškovės klientų.
14. Teismo vertinimu, nesąžiningą klientų perėmimą ir UAB „Sinerta LDC“ komercinės paslapties atskleidimą patvirtina byloje nustatytos aplinkybės, kad per tris pirmus veiklos mėnesius, t. y. iki 2019 m. pabaigos, atsakovė UAB „Spausdinimo sprendimai“ turėjo 36 klientus, iš kurių 29 klientai buvo ieškovės klientai, ir iš ieškovės klientų gavo 5729,66 Eur (83 proc.) pajamų, o iš kitų klientų – tik 962,28 Eur (17 proc.) pajamų. Tai rodo, kad būtent ieškovės UAB „Sinerta LDC“ komercinės paslapties atskleidimas įkuriant atsakovę UAB „Spausdinimo sprendimai“ leido atsakovams pradėti veiklą ir įsitvirtinti rinkoje.
15. Teismas pažymėjo, kad iš ieškovės pateiktos suvestinės apie jos turėtus ir atsakovų perviliotus klientus matyti, jog ieškovė, be kita ko, į klientų sąrašą įtraukė UAB „Meritas“, UAB „Gilmera“, UAB „Visanta“ ir Alytaus lopšelių darželį „Putinėlis“. Teismo vertinimu, ieškovės pateikti įrodymai nepatvirtina, kad UAB „Meritas“, UAB „Gilmera“ ir UAB „Visanta“ buvo nuolatinės ieškovės klientės, todėl į perviliotus ieškovės klientų sąrašą negali būti įtraukiamos. Į šį sąrašą negali būti įtrauktas ir Alytaus lopšelių darželis „Putinėlis“, kuris negali laisvai rinktis paslaugas teikiančios įmonės, kadangi, vadovaujantis teisės aktais, turi vykdyti pirkimus skelbdamas viešuosius konkursus ir sudarydamas sutartis su laimėtojais. Kai kuriems ieškovės nurodytiems klientams sąskaitos išrašytos ne ieškovės Alytaus padalinio, todėl šie klientai taip pat nepagrįstai įtraukti į sąrašą.
16. Teismas konstatavo, kad 45 sprendime išvardyti klientai, iš kurių atsakovė UAB „Spausdinimo sprendimai“ gavo pajamų už parduotas prekes bei paslaugas, yra ar buvo ieškovės klientai, kurie buvo pervilioti atsakovams D. Č. ir R. V. atskleidus ieškovės konfidencialią informaciją atsakovei UAB „Spausdinimo sprendimai“. Dėl šių atsakovų neteisėtų veiksmų ieškovė patyrė žalą, pasireikšusią atsakovės UAB „Spausdinimo sprendimai“ gauta nauda. Taigi, ieškovė laikotarpiu nuo 2019 m. spalio 1 d. iki 2021 m. balandžio 30 d. dėl neteisėtų atsakovų veiksmų patyrė 37 688,35 Eur žalą.
17. Teismo vertinimu, atsakovų D. Č. ir R. V. kaltė tyčios forma pasireiškė tuo, kad jie žinojo, jog informacija, kuri naudojama UAB „Spausdinimo sprendimai“ versle, yra ieškovės komercinė paslaptis, ir sąmoningai ją atskleidė bei perdavė UAB „Spausdinimo sprendimai“.

Tuo tarpu atsakovės UAB „Spausdinimo sprendimai“ tvirtina pats faktas, kad atsakovai yra ir buvo susie su šia įmone šeiminiiais ryšiais (atsakovui D. Č. akcijos priklauso bendrosios įmoninės sutuoktinių nuosavybės teise, R. V. sūnus P. L. nuo pat atsakovės įmonės įsteigimo buvo jos direktorius). Atsakovų bendri veiksmai sukūrė sąlygas žalai atsirasti, todėl 37 688,35 Eur žalos atlyginimas iš atsakovų priteistinas solidariai.

18. Teismas nustatė, kad ieškovės su atsakovais D. Č. ir R. V. sudarytų konfidencialumo sutarčių 2.1.5 ir 2.1.6 punktuose buvo nustatytas draudimas naudoti informaciją kitais nei darbo funkcijų vykdymo tikslais, o pasibaigus darbo santykiams atsakovai D. Č. ir R. V. turėjo pareigą grąžinti arba sunaikinti visą su ieškove susijusią konfidencialią informaciją. Konfidencialumo sutarčių 2.2 ir 2.3 punktai taip pat nustatė, jog konfidenciali informacija gali būti atskleista tik kitiems bendrovės darbuotojams, jei tai būtina darbuotojų funkcijoms vykdyti, tik gavus bendrovės administracijos vadovo ar jo įgalioto asmens leidimą ir tik tokia apimtimi, kiek tai reikalinga tinkamam darbui atlikti. Sutarčių 3.1 punkte nustatyta, kad darbuotojas dėl sutartyje nurodytų įsipareigojimų nevykdymo ar netinkamo vykdymo turi sumokėti bendrovei 20 000 Lt (5792,40 Eur) baudą ir atlyginti bendrovei ir kitiems darbuotojams padarytus nuostolius, materialinę ir (ar) neturtinę žalą, įskaitant ir negautas pajamas.
19. Teismas pažymėjo, kad konfidencialios informacijos panaudojimo tvarkos, nustatytos šalių susitarimu, pažeidimas gali tapti pagrindu taikyti darbuotoiui sutartinę atsakomybę. Byloje nustatyta, kad atsakovas D. Č., dirbdamas pas ieškovę, siuntė informaciją apie įmonės vidinius nesutarimus D. P. (ieškovės akcininko akcininkui) be ieškovės administracijos vadovo leidimo. Atsakovė R. V. iki šiol turi ieškovės įmonėje gautą elektroninį laišką, skirtą tik įmonės darbuotojams, kurį nutraukusi darbo sutartį su ieškove turėjo grąžinti arba sunaikinti. Tokios informacijos nesunaikinimas pažeidžia konfidencialumo sutarčių reikalavimus. Atsakovu kaltė, teismo vertinimu, taip pat laikytina įrodyta, nes atsakovai žinojo, kokia informacija yra laikytina konfidencialia, žinojo apie nustatytus ribojimus dėl jos naudojimo (atitinkamai ir dėl jos persiuntimo), tačiau vis tiek atliko nurodytus veiksmus.
20. Atsižvelgdamas į tai, kad byloje nėra nustatyta, jog atsakovė R. V. turimą informaciją, kurią gavo ieškovės įmonėje, elektroniniu paštu yra perdavusi tretiesiems asmenims ir (ar) tretieji asmenys ją yra panaudoję, o atsakovas D. Č. buvo įsitikinęs, kad informacijos teikimas vienam iš ieškovės įmonės akcininkų apie vidinius įmonėje esančius nesutarimus nepažeidžia konfidencialumo sutarties, teismas nusprendė, kad šiuo atveju pagal byloje nustatytas aplinkybes ieškovės reikalaujamas netesybų dydis neatitinka teisingumo, protingumo ir sąžiningumo kriterijų, todėl sumažino prašomos priteisti baudos sumą, priteisdamas iš atsakovo D. Č. ieškovei 900 Eur dydžio baudą, o iš atsakovės R. V. – 400 Eur dydžio baudą, kurios dydis, teismo vertinimu, nagrinėjamu atveju atitinka padaryto pažeidimo sunkumą.
21. Kadangi Alytaus apylinkės teismo 2022 m. gegužės 23 d. sprendimo rezoliucinėje dalyje nebuvo nurodyta priteisti iš atsakovų R. V. ir D. Č. baudas už konfidencialumo sutarčių pažeidimą, 2022 m. birželio 15 d. pirmosios instancijos teismas priėmė papildomą sprendimą priteisti ieškovei UAB „Sinerta LDC iš atsakovo D. Č. 900 Eur dydžio baudą ir 5 proc. dydžio metines palūkanas už priteistą 900 Eur sumą už laikotarpį nuo bylos iškėlimo dienos iki teismo sprendimo visiško įvykdymo, o iš atsakovės R. V. – 400 Eur dydžio baudą ir 5 proc. dydžio metines palūkanas už priteistą 400 Eur sumą už laikotarpį nuo bylos iškėlimo dienos iki teismo sprendimo visiško įvykdymo. Teismas nurodė, kad šis papildomas sprendimas yra sudedamoji Alytaus apylinkės teismo 2022 m. gegužės 23 d. sprendimo dalis.
22. Kauno apygardos teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija, išnagrinėjusi civilinę bylą pagal ieškovės ir atsakovų apeliacinius skundus, 2022 m. lapkričio 15 d. sprendimu Alytaus apylinkės teismo 2022 m. gegužės 23 d. sprendimą ir 2022 m. birželio 15 d. papildomą sprendimą panaikino ir priėmė naują sprendimą – ieškinį atmėtė.
23. Kolegija nurodė, kad byloje kilo ginčas dėl susitarimo neatskleisti konfidencialios informacijos pažeidimo (Lietuvos Respublikos darbo kodekso (toliau – ir DK) 39 straipsnis), tokiu atskleidimu padarytos žalos atlyginimo ir nesąžiningos konkurencijos pasinaudojus komercinę paslaptį sudarančia informacija (Konkurencijos įstatymo 15 straipsnio 1 dalies 3 punktas).
24. Kolegija nustatė, kad ieškovė su atsakovu D. Č. 2008 m. sausio 1 d., o su atsakove R. V. – 2009 m. gegužės 18 d. sudarė identiško turinio konfidencialumo sutartis, kurių 1 punkte yra išvardyta, kas yra laikoma bendrovės konfidencialia informacija. Be kita ko, sutarties 1.1.8 punkte nustatyta, kad konfidenciali informacija yra laikoma visa bendrovės finansinė informacija apie bendrovės klientus, bendrovės klientų turimą turtą, jų apyvartą (pajamas), pelną, bet kokia kita bendrovės ar jos klientų komercinė, finansinė, teisinė, techninė informacija, taip pat informacija, susijusi su bendrovės ar jos klientų vystymosi ir valdymo politika, technologijomis, konkursais, derybomis, sutartinėmis, rinkodara ir verslo plėtros planais, visa kita bendrovės klientų pateikta ar su klientais dirbant sužinota informacija, taip pat kita informacija, kuriai yra suteiktas konfidencialios informacijos ar komercinės paslapties statusas pagal bendrovės vidaus dokumentus ar bendrovės sudarytas sutartis. Pagal konfidencialumo sutarties 2.1.1 punktą darbuotojai įsipareigojo per visą šios sutarties galiojimo laiką bei po šios sutarties galiojimo pasibaigimo neatskleisti, neperduoti ar kitu būdu neperleisti jokiomis priemonėmis komunikacijos priemonėmis ar informacijos laikmenomis, kuriomis galima naudotis sutarties sudarymo dieną ar kurios bus sukurtos sutarties galiojimo metu, konfidencialios informacijos bet kokiam trečiajam asmeniui, kuris nėra šios sutarties šalis.
25. Kolegija pažymėjo, kad ne visa konfidenciali informacija yra komercinė paslaptis. Informacijai, kuri gali būti pripažinta komercine paslaptimi, keliami reikalavimai, nustatyti Lietuvos Respublikos civilinio kodekso (toliau – CK) 1.116 straipsnio 1 dalyje, iš esmės yra trys: slaptumas, vertingumas ir protingos pastangos, nukreiptos šiai informacijai išsaugoti. Slaptumas ir vertingumas aiškinami kartu, nes informacija turi komercinę vertę dėl to, kad jos nežino tretieji asmenys, o ją turinčiam asmeniui ši informacija sukuria konkurencinį pranašumą prieš kitus rinkos dalyvius. Taigi, tam, kad informacija sudarytų komercinę paslaptį, nepakanka, kad ji būtų tik slapta, – tokia informacija turi būti ir vertinga, t. y. jos turėtojas turi turėti verslo privalumų, gamybinio pranašumo, finansinės naudos ir kita. Pagal CK 1.116 straipsnio 2 dalį komercinė paslaptimi nelaikoma informacija, kuri yra konfidenciali, bet neatitinka komercinės paslapties požymių: informacija, kuri jos turėtojo nurodoma kaip konfidenciali, tačiau yra akivaizdi (plačiai žinoma), viešai paskelbta arba lengvai gaunama toje aplinkoje, kurioje paprastai dirbama su tokia informacija; informacija, kuri įprastomis darbo aplinkybėmis tampa darbuotojų sąžiningai įgyta patirtimi, įgūdžiais, gebėjimais ar žiniomis; informacija apie viešuosius interesus atitinkančias paslaugas teikiančių subjektų paslaugų ir prekių kainas bei veiklos sąnaudas. Bylose dėl komercinių paslapties teisinių santykių tais atvejais, kai tarp konfidencialios informacijos esama duomenų, kurie tuo pat metu yra įmonės komercinė paslaptis, atitinkamos informacijos savininkas privalo įrodyti, o teismas – įvertinti ir nustatyti, ar konkretūs duomenys, dėl kurių vyksta ginčas, atitinka komercinės paslapties formaliosius požymius.
26. Kolegija atkreipė dėmesį į tai, kad ieškovė aiškiai nenurodė, kurie duomenys pagal konfidencialumo sutartis yra tik konfidenciali informacija, o kurie – komercinė paslaptis. Į konfidencialumo sutartyje nurodytų duomenų sąrašą įtraukti ir metinių ataskaitų duomenys, balansai, nuolaidų dydis ir pan., t. y. viešai skelbiami duomenys, taip pat žinios apie verslo plėtros metodus, rinkos strategiją, t. y. duomenys, kurie tampa darbuotojų įgūdžių ir patirties dalimi. Be to, kolegijos vertinimu, ne kiekvienas klientų ir jų perkamų prekių sąrašas ir ne kiekviename versle gali būti laikomas komercine paslaptimi. Sprendžiant, ar klientų sąrašas pats savaime sudaro komercinę paslaptį, turi reikšmės ieškovės verslo pobūdis, ar tai yra platus vartojimo prekių ir paslaugų pardavimas, ar tik siauram klientų ratui galinti būti įdomi ir reikalinga veikla. Šios bylos atveju ieškovės verslas yra kompiuterių, spausdintuvų, kitos organizacinės technikos prekyba ir servisas, o tai reiškia, kad ieškovės klientų ratas yra platus, tai gali būti praktiškai visi juridiniai ir fiziniai asmenys, o perkamų prekių ir paslaugų pobūdis, kiekis gali būti lengvai numanomi.
27. Kolegija nurodė negalinti sutikti su pirmosios instancijos teismo išvada, kad atsakovų darbo santykių metu gauta informacija apie tai, kas buvo ieškovės klientai, ką ir kaip dažnai jie pirkė, gali būti laikoma komercine paslaptimi ir kad tokios informacijos atskleidimas gali suteikti konkurencinį pranašumą. Kasacinis teismas yra apibendrinęs, kad duomenys apie klientus saugotini kaip komercinė paslaptis, jeigu tai yra informacija, kur, be klientų pavadinimo, esama kitokios informacijos, viešai neprieinamos, kaip, pvz., kontaktiniai asmenys, sprendimus priimančios asmenys, susiklostę verslo papročiai, techninė informacija, padedanti vykdyti veiklą, paslaugų ir jų kokybės reikalavimai, planuojami projektai, mokymas ir kt. (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2016 m. vasario 5 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-7-6-706/2016). Pirmosios

instancijos teismas neatskleidė, kokių būdu teismo įvardyta komercinė paslaptimi informacija (informacija, kas buvo ieškovės UAB „Sinerta LDC“ klientai ir ką jie pirko) palengvino atsakovei UAB „Spausdinimo sprendimai“ verslo veiklą. Be to, ieškovė UAB „Sinerta LDC“ neįrodė, kad duomenys, kuriuos ji pati laiko komercinė paslaptimi, atitinka slaptumo ir vertingumo kriterijus. Net jeigu tam tikros kainos konkreitiems pirkėjams ir nėra viešai skelbiamos, neatmestina, kad patys klientai, norėdami gauti palankesnę kainą, gali atskleisti, kokia kaina jiems parduoda prekes vienas ar kitas tiekėjas.

28. Kolegijos vertinimu, pirmosios instancijos teismo išvada, kad įsteigta nauja įmonė UAB „Sausdinimo sprendimai“ iškart po įsteigimo pradėjo itin sėkmingai bendradarbiauti su ieškovės buvusiais klientais tik dėl tos priežasties, jog atsakovai D. Č. ir R. V. perdavė šiai įmonei ieškovės komercinę paslaptį sudarančią informaciją, yra nepakankamai argumentuota. Vien faktas, kad buvę ieškovės klientai pradeda pirkti naujoje įmonėje, nėra pakankamas spėjstis, kad sėkmingas atsakovės UAB „Spausdinimo sprendimų“ verslas yra priežastiniu ryšiu susijęs su tuo, jog atsakovai perdavė atsakovei UAB „Spausdinimo sprendimai“ kokius nors konfidencialius duomenis. Kaip nurodė atsakovai, Alytuje yra 4–5 įmonės, užimančios panašaus pobūdžio veiklą, aplinkybė, kad net ir ilgalaikiai ieškovės UAB „Sinerta LDC“ klientai nusprendė pabandyti įsigyti kokias nors paslaugas ar prekes naujoje įmonėje, savaime nereiškia, kad jie pasirinko atsakovę UAB „Spausdinimo sprendimai“ tik dėl to, kad atsakovai atskleidė atsakovei UAB „Spausdinimo sprendimai“ klientų sąrašą ar duomenis apie klientus.
29. Kolegija pažymėjo, kad ieškovė nebuvo sudariusi su atsakovais D. Č. ir R. V. nekonkuravimo susitarimo, kaip tai apibrėžta DK 38 straipsnyje, todėl atsakovai galėjo laisvai užsiimti ta pačia ir konkuruojančia veikla. Kasacinio teismo yra išaiškinta, kad nei konfidencialumo susitarimo, nei komercinės paslapties apsaugos institutu nesiekiamo suvaržyti galimybės įsidarbinti ar užsiimti tam tikra veikla (jau minėta Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2016 m. vasario 5 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-7-6-706/2016). Kolegijos vertinimu, neatmestina, kad ieškovė, nesudariusi susitarimo dėl nekonkuravimo, nemokėjusi atsakovams jokios nekonkuravimo kompensacijos, siekia pasinaudoti konfidencialumo sutartimi ir tokiu būdu rinkoje uždrausti sąžiningą konkurenciją, kuri iš esmės yra skatintina. Nors ūkio subjektui praradus klientą ar klientus jo konkuravimo sąlygos pablogėja, tačiau sprendžiant, ar klientai yra prarasti dėl atsakovų neteisėtų veiksmų – komercinės paslapties perdavimo (neteisėto gavimo), reikšminga nustatyti, ar klientų praradimas nėra natūralios laisvos konkurencijos, kuria, remiantis Lietuvos Respublikos Konstitucijos 46 straipsniu, grindžiamas Lietuvos ūkis, pasekmė. Kitaip tariant, ieškovė nagrinėjamoje byloje turėjo įrodyti, kad ji patyrė žalą, sumažėjo jos pelnas, klientai nutraukė bendradarbiavimą su ja būtent dėl tos priežasties, kad atsakovai atskleidė duomenis, sudarančius komercinę paslaptį, arba atliko kitus nesąžiningos konkurencijos veiksmus. Tačiau ieškovė neįrodė priežastinio ryšio tarp atsakovų esą atskleistos komercinės paslapties ir fakto, kad po atsakovės UAB „Spausdinimo sprendimai“ įsteigimo tam tikri klientai nustojo pirkti iš ieškovės.
30. Kolegija pažymėjo, kad tai, kokias funkcijas UAB „Sinerta LDC“ vykdė atsakova D. Č. ir R. V., savaime neįrodo, jog jie sužinojo kokius nors slaptus ir konkurencinį pranašumą suteikiančius duomenis apie ieškovės veiklą ir juos atskleidė. Darbuotojų įgyta patirtis, žinios, gebėjimas bendrauti, organizuoti verslą negali būti laikomi komercinė paslaptimi ir, nesant susitarimo dėl nekonkuravimo, darbuotojams negali būti draudžiama šiais įgūdžiais naudotis net ir konkuruojant su buvusiu darbdaviu.
31. Kolegija atkreipė dėmesį, kad ieškovė į bylą nėra pateikusi savo išrašytų PVM sąskaitų registro po 2019 m. spalio 1 d., yra pateiktos tik atskiros pirkėjų sąskaitos iki 2019 m. spalio, keletas sąskaitų pateikta ir 2019 m. spalio mėnesio, taip pat pateiktas ieškovės buhalterinės programos sudarytas sąskaitų sąrašas, tačiau irgi tik iki 2019 m. spalio 1 d. Atsižvelgdama į tai kolegija nusprendė, kad ieškovė pateikė įrodymus selektyviai, tik iki jai palankios dienos, todėl aplinkybė apie klientų praradiną yra neįrodyta. Kolegija sutiko su atsakovų apeliacinio skundo argumentais, kad ieškovė patyrė nuostolį dar 2017 m. (68 166 Eur nuostolio), jos pardavimo pajamos tolydžio mažėjo 2018 m., 2019 m., 2020 m. (vieši *rekvizitai.lt* duomenys), o tai reiškia, kad ieškovės veikla buvo nuostolinga dar iki atsakovės UAB „Spausdinimo sprendimai“ įsteigimo, kai atsakovai dar nekonkuravo su ieškove. Be to, kolegijos nuomone, didelę reikšmę ieškovės verslo rezultatų suprastėjimui 2020 m. galėjo turėti ieškovės sprendimas nuo 2020 m. balandžio 1 d. išsikelti iš įprastos vietos Alytuje, Ligoninės g. 1. Nustatyta, kad šios patalpos kurį laiką stovėjo tuščios, o vėliau jas išsinuomojo atsakovė UAB „Spausdinimo sprendimai“. Kolegijos vertinimu, natūralu, kad dalis klientų atvyko įprastu adresu ir įsigijo jiems reikalingas prekes ir paslaugas radę čia naują įmonę, tačiau ieškovės paliktų patalpų išsinuomojimas negali būti laikomas nei komercinės paslapties atskleidimu, nei nesąžiningos konkurencijos veiksmu. Nors ieškovė nurodė, kad iš karto po įsteigimo 2019 m. atsakovė UAB „Spausdinimo sprendimai“ dalyvavo viešuose pirkimuose ir laimėjo Alytaus lopšelio-darželio „Putinelis“ organizuotą viešąjį pirkimą, nes žinojo, kokią kainą viešajame pirkime ketina siūlyti ieškovė, dalyvauti viešuosiuose pirkimuose atsakovei nebuvo uždrausta, pirkimo laimėjimas yra susijęs su daugeliu sąlygų, visi dalyviai siekia pasiūlyti mažesnes kainas, todėl vien tik mažesnės kainos pasiūlymas neįrodo neteisėtai atskleistos informacijos. Ieškovė nepateikė duomenų, ar pati dalyvavo nurodytame viešajame pirkime, kelintoje vietoje buvo jos pateiktas pasiūlymas.
32. Apeliacinės instancijos teismo vertinimu, pirmosios instancijos teismas taip pat netinkamai vertino apklaustų liudytojų parodymus ir pateiktus rašytinius jam kurių įmonių atsakymus. Liudytojas G. M. kštutis parodė, jog jis 6 metus pirkė iš ieškovės įmonės prekes, tačiau pasikeitus darbuotojams paslaugų kokybė labai suprastėjo, todėl teko atsisakyti ieškovės įmonės paslaugų. UAB „IdeArt“ raštu nurodė, kad pasikeitus ieškovės įmonės padalinio vadovui, labai suprastėjo ieškovės paslaugų kokybė, ji atsiųsdavo visiškai nekompetentingus darbuotojus, šie neišsprendavo problemų, prekių kokybė buvo prasta, nuolatos reikėdavo stabdyti darbus ir keisti brokuotas dažų kasetes, tai sukeldavo didelius nepatogumus; UAB „Skirlita“ nurodė, jog jai labiau patiko kiti prekių tiekėjai; UAB „Randers Reb InternaFona“ nurodė, kad su ieškove ilgalaikės sutarties nėra sudariusi, perka ir iš kitų tiekėjų. Ieškovė pateikė ilgalaikės prekių pirkimo-pardavimo sutartį su UAB „Aikenda ir ko“; UAB „IdeArt“, Alytaus kraštotyros muziejumi ir UAB „Alvista“, tačiau šios ilgalaikės sutartys nedraudžia klientams pirkti ir iš kitų pardavėjų. Su kitais klientais ieškovė ilgalaikio bendradarbiavimo sutarčių nepateikė, o tai reiškia, kad ieškovė negalėjo turėti pagrįstų lūkesčių, kad tie klientai ir toliau naudosis tik jos paslaugomis. Ieškovės pateikti atsakovės R. V. siųsti reklaminiai laiškai taip pat nepatvirtina, kad buvo atskleista komercinė vertė turinti informacija, nes nėra draudžiama įvairiems subjektams siųsti reklaminį bukletą, pats reklaminės medžiagos siuntimas nesudaro pagrindo konstatuoti nesąžiningos konkurencijos faktą.
33. Kolegija nurodė, kad iš pateikto D. Č. susirašinėjimo su ieškovės direktore R. P. matyti, jog R. P. 2019 m. rugsėjo 3 d. laiške pati pripažino, kad ieškovės įmonėje vyksta pokyčiai, nes „žmonės daug metų sėdėjo, matė, kad tikrai jokių pokyčių nebus, bet iš darbo niekur nėjo. O dabar žino, kad keisis motyvacinė, kad kažkas bus, bet eina ieškoti laimės kitur. Bet jei jau nusprendė, tai nebandom perkalbėti“, „spalio mėn. startuos nauja įmonės IT sistema, ji bus kur kas paprastesnė, tai naujam žmogui bus lengviau susiderinti“, „tai juk laikini sunkumai, kurie realiai yra darbo dalis. Mes čia susiduriame su kur kas didesniais sunkumais, kai reikėjo atleisti daug žmonių, kai reikėjo pakeisti buhalteriją, ypač greitai perkraustyti centrinės patalpas, dabar reikia per ypač trumpą laiką pasiruošti IT sistemos diegimui, priimti Vilniaus padalinio vadovą (vėl gi ypač greitai, nors Vilniaus padalinys vadovo niekada neturėjo). Bet juk tai darome, kad įmonė nestagnuotų, kad vėl Sinerta būtų tokia įmonė, kuri buvo pavyzdys visiems.“ Remdamasi šiuo susirašinėjimu kolegija padarė išvadą, kad ieškovės įmonėje darbo organizavimo problemų buvo dar iki atsakovės UAB „Spausdinimo sprendimai“ įsteigimo, buvo atleista daug žmonių, keičiama IT sistema, keičiami darbuotojai, patalpos, visa tai turėjo įtakos taip pat ir įmonės pardavimams.
34. Kolegija pripažino pagrįstais ieškovės teiginius, kad byloje dėl nesąžiningos konkurencijos egzistuoja tam tikra įrodinėjimo specifika, nes teismui dažniausiai tenka remtis netiesioginiais įrodymais, todėl reikalavimas ieškovui tiesioginiais įrodymais pagrįsti ieškinį reikštų per aukšto įrodinėjimo standarto taikymą šios kategorijos bylose. Tačiau, kolegijos vertinimu, nagrinėjamoje byloje ne tik nėra tiesioginių įrodymų, kad atsakovai atliko neteisėtus veiksmus atskleisdami ieškovės komercines paslaptis, viliodami ieškovės klientus, bet ir netiesioginių įrodymų, kuriuos nurodo ieškovė, nepakanka atsakovų veiksmų neteisėtumui konstatuoti.
35. Kolegija nusprendė, kad pirmosios instancijos teismas netinkamai aiškino ir taikė materialiosios teisės normas, nustatančias konfidencialios informacijos apsaugą (DK 39 straipsnis), komercinės paslapties sąvoką ir jos atribojimą nuo konfidencialios informacijos (CK 1.116 straipsnis), nenustatė, kokie konkrečiai duomenys sudarė ieškovės komercinę paslaptį, kuo tie duomenys buvo vertingi ir ar atsakovai tuos

duomenis kam nors atskleidė arba atliko kitus nesąžiningos konkurencijos veiksmus. Netinkamai įvertinęs įrodymus, pirmosios instancijos teismas padarė nepagrįstas išvadas, kad kai atsakovai dirbo ieškovės įmonėje, jiems tapo žinoma kokia nors komercinė vertė turinti informacija, dėl kurios perdavimo atsakovei UAB „Spausdinimo sprendimai“ ieškovė patyrė žalą. Kolegija konstatavo, kad, atsižvelgiant į tai, jog nekonkuravimo susitarimo šalys nebuvo sudariusios, kompensacija už nekonkuravimą atsakovams nebuvo mokama, atsakovams nebuvo draudžiama užsiimti konkuruojančia su ieškove veikla.

III. Kasacinio skundo ir atsiliepimo į jį teisiniai argumentai

36. Kasaciniu skundu ieškovė prašo panaikinti Kauno apygardos teismo 2022 m. lapkričio 5 d. sprendimą, pakeisti Alytaus apylinkės teismo 2022 m. gegužės 23 d. sprendimo ir 2022 m. birželio 15 d. papildomo sprendimo dalį dėl baudos priteisimo ir priteisti ieškovei iš atsakovo D. Č. 5792,40 Eur baudą ir 5 proc. metines palūkanas už priteistą sumą, iš atsakovės R. V. – 5792,40 Eur baudą ir 5 proc. dydžio metines palūkanas už priteistą sumą; priteisti bylinėjimosi išlaidų atlyginimą. Kasacinis skundas grindžiamas šiais argumentais:
- 36.1. Apeliacinės instancijos teismas pažeidė draudimą priimti apeliantui blogesnę sprendimą, reikalavimus teismų sprendimams ir bylos nagrinėjimo ribas nustatančias proceso teisės normas (Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso (toliau – ir CPK) 5 straipsnio 1 dalis, 259 straipsnio 1 dalis, 260 straipsnis, 263 straipsnio 1 ir 2 dalys, 265, 320, 313 straipsniai, 325 straipsnio 3 dalis, 331 straipsnio 4 dalis). Apeliacinės instancijos teismas visiškai nepasisakė dėl ieškovės apeliacinio skundo argumentų, kad pirmosios instancijos teismas nepagrįstai priteisė iš atsakovo D. Č. tik 900 Eur, o iš atsakovės R. V. – tik 400 Eur baudą, dėl šių argumentų nepateikė jokių motyvų, tačiau priėmė sprendimą atmesti visus ieškinio reikalavimus, įskaitant ir reikalavimą dėl baudų priteisimo. Be to, apeliacinės instancijos teismas dėl baudų ieškovei priėmė blogesnę sprendimą, nei buvo priėmęs pirmosios instancijos teismas, nors apeliacinį skundą dėl nepriteistų baudų pateikė tik ieškovė, o atsakovai apeliaciniu skundu priteistų baudų neskundė (neginčijo pirmosios instancijos teismo priimto papildomo sprendimo dėl priteistų baudų ir nepateikė dėl to jokių argumentų). Tai taip pat reiškia, kad apeliacinės instancijos teismas išėjo už atsakovų apeliacinio skundo ribų.
- 36.2. Apeliacinės instancijos teismas pažeidė įrodinėjimą ir įrodymų vertinimą reglamentuojančias proceso teisės normas (CPK 176 straipsnis, 177 straipsnio 1 ir 2 dalys, 178, 185 straipsniai, 197 straipsnio 2 dalis), nes taikė ieškovei per aukštą įrodinėjimo standartą. Apeliacinės instancijos teismas nevertino bylos aplinkybių ir pateiktų įrodymų visumos (atsakovų pasirengimo nesąžiningai konkuruoti, masinio klientų perėmimo, ieškovės kainodaros taikymo, klientų užsakymų ieškovei sumažėjimo), kuri patvirtina atsakovų nesąžiningą konkurenciją ir neteisėtą ieškovės komercinių paslapčių (konfidencialios informacijos) atskleidimą, naudojimą ir gavimą. Apeliacinės instancijos teismas savo išvadas grindė tik samprotavimais apie tai, kad klientai galimai patys atskleidė jiems taikomas kainas ar kad klientų perėjimui reikšmės turėjo atsakovės UAB „Spausdinimo sprendimai“ įsikėlimas į buvusias ieškovės patalpas, nors bylos aplinkybės ir įrodymai šiuos samprotavimus paneigia (byloje nėra jokių įrodymų, kad klientai patys būtų atskleidę kainas, o daugumą klientų buvo pervilioti dar iki atsakovės UAB „Spausdinimo sprendimai“ persikėlimo į ieškovės patalpas). Apeliacinės instancijos teismas padarė nepagrįstą išvadą apie nepateiktus tiesioginius įrodymus, nors į bylą buvo pateiktos ieškovės ir atsakovės UAB „Spausdinimo sprendimai“ išrašytos sąskaitos ir sąskaitų palyginimai, iš kurių matyti, jog atsakovė UAB „Spausdinimo sprendimai“ žinojo ir naudojo ieškovės kainodarą. Apeliacinės instancijos teismas taip pat nepagrįstai nurodė, kad duomenys apie ieškovės pajamas po 2019 m. spalio 1 d. nepateikti, nors jie buvo pateikti iš Valstybinės mokesčių inspekcijos gavus informaciją.
- 36.3. Apeliacinės instancijos teismas vertino bylai reikšmės neturinčias arba pernelyg abstrakčias aplinkybes, nepatikimus ir nepakankamus įrodymus, kurie nepaneigia aplinkybių dėl nesąžiningos konkurencijos ir neteisėto komercinių paslapčių (konfidencialios informacijos) atskleidimo, gavimo ir naudojimo. Teismas vertino, kad ieškovė ir atsakovai nebuvo sudarę nekonkuravimo susitarimų, kad ieškovės veikla tariamai buvo nuostolinga, kad tariamai buvo darbo organizavimo problemų ieškovės įmonėje, taip pat nurodė pateiktus vos kelis klientų parodymus (atsakymus), nurodė argumentus dėl kliento Alytaus lopšelio-darželio „Putinelis“, nors dėl šio kliento ginčo byloje nebėra.
- 36.4. Apeliacinės instancijos teismas pažeidė nesąžiningą konkurenciją reglamentuojančias teisės normas (Konkurencijos įstatymo 15 straipsnio 1 dalis), nes pasisakė tik dėl ieškovės komercinių paslapčių (ne)pažeidimo, tačiau neanalizavo, ar atsakovų veiksmams negali būti vertinami kaip pažeidžiantys sąžiningą konkurenciją dėl neteisėto konfidencialios informacijos atskleidimo, gavimo ir naudojimo arba dėl kitų atsakovų veiksmų. Atsakovų veiksmams nesąžiningai konkuruojant buvo kryptingi, atsakovai faktiškai „klonavo“ ieškovės veiklą (perėmė klientus, tiekėjus, darbuotoją, net įsikėlė į tas pačias patalpas) bei siekė sudaryti ieškovės klientams įspūdį apie veiklos tęstinumą ir tokiu būdu juos perimti. Net jei teismas atsakovų neteisėtai atskleistos, gautos ir panaudotos informacijos nepripažino ieškovės komercine paslaptimi (su tuo ieškovė nesutinka), teismas ją turėjo pripažinti konfidencialia informacija, su kuria susijusius neteisėtus veiksmus taip pat draudė tiek su atsakovais sudarytos konfidencialumo sutartys, tiek Konkurencijos įstatymo 15 straipsnio 1 dalis. Nėgana to, teismas turėjo įvertinti, ar atsakovų veiksmams faktiškai „klonuojant“ ieškovės veiklą atitinka nesąžiningos konkurencijos sampratą pagal Konkurencijos įstatymo 15 straipsnio 1 dalį.
- 36.5. Apeliacinės instancijos teismas pažeidė komercinių paslapčių apsaugą reglamentuojančias teisės normas (CK 1.116 straipsnio 1 dalis) nusprenddamas, kad atsakovų D. Č. ir R. V. darbo santykių metu gauta informacija apie tai, kas buvo ieškovės klientai, ką ir kaip dažnai jie pirkė, negali būti laikoma komercine paslaptimi. Teismas nenurodė jokių aplinkybių, kad ši informacija kaip nors kada nors būtų buvusi išviešinta, taip pat nepaneigė konfidencialumo sutarčių kaip priemonės komercinėms paslaptims apsaugoti ir atsakovės UAB „Spausdinimo sprendimai“ gautos naudos, kuri jau savaime patvirtina tokios informacijos vertingumą. Žinodami ne tik ieškovės klientų pavadinimus ir viešus kontaktinius duomenis, bet ir jautrią informaciją apie klientų poreikius, mokumą, komercines sąlygas, taikomas kainas, atsakovai pasinaudojo ieškovės klientų sąrašu. Atsakovų taikiniai buvo ieškovės klientai, t. y. atsakovai tikslingai veikė, siekdami perimti būtent tuos ieškovės klientus, iš kurių užsakymų ieškovė gaudavo didesnę pelną. Tokios aplinkybės patvirtina, kad ieškovės klientų sąrašu konkrečiu atveju buvo pasinaudota kaip komercine paslaptimi.
- 36.6. Nei teisės normose (CK 1.116 straipsnio 1 dalis, Konkurencijos įstatymo 15 straipsnio 1 dalis), nei teismų praktikoje nėra nurodyta reikalavimo, kad klientai būtinai būtų ilgalaikiai ir pirktų tik iš ieškovės. Nepriklausomai nuo to, ar klientai buvo ilgalaikiai klientai, ar pirkė tik iš ieškovės, ar ir iš kitų tiekėjų, atsakovai negalėjo panaudoti su jais susijusių ieškovės komercinių paslapčių (konfidencialios informacijos). Pirmosios instancijos teismas, sprenddamas dėl žalos dydžio, nepagrįstai eliminavo tuos klientus, kurie nebuvo ieškovės ilgalaikiai klientai, o apeliacinės instancijos teismas nepagrįstai atmetė ieškinio reikalavimus net ir dėl ilgalaikių ieškovės klientų.
37. Atsiliepimu į kasacinį skundą atsakovai prašo kasacinį skundą atmesti, priteisti bylinėjimosi išlaidų atlyginimą. Atsiliepimas grindžiamas šiais argumentais:
- 37.1. Apeliacinės instancijos teismas, pripažindamas, kad atsakovai neatskleidė ieškovės komercinės paslapties, bei panaikindamas pirmosios instancijos teismo sprendimą, turėjo pagrindą panaikinti ir su juo susijusį papildomą sprendimą dėl baudų pagal konfidencialumo sutarties sąlygas priteisimo. Be to, atsakovai nežinojo nei apie pirmosios instancijos teismo papildomą sprendimą, nei apie ieškovės pateiktą apeliacinį skundą. Bylą nagrinėjant pirmosios instancijos teisme atsakovams atstovavo advokato padėjėja S. Ulinskienė, su kuria teisinių paslaugų teikimo sutartį atsakovai nutraukė dar iki papildomo sprendimo, apie kurį atsakovai per apskundimo terminą taip ir nesužinojo, priėmimo. Naujas atsakovų atstovas advokatas R. Mikulskas į bylą įstojo 2022 m. birželio 23 d. ir tą pačią dieną atsakovų vardu pateikė apeliacinį skundą. Taip pat 2022 m. birželio 23 d., tačiau jau po atsakovų apeliacinio skundo pateikimo, apeliacinį skundą

pateikė ir ieškovės atstovas. Pirmosios instancijos teismas, priėmęs ieškovės apeliacinį skundą, atsakovams ar jų atstovui šio apeliacinio skundo kopiją neišsiuntė, neinformavo jų apie pareigą pateikti atsiliepimą į apeliacinį skundą. Taip buvo pažeista atsakovo teisė būti informuotiems apie teismo procesą ir būti išklausytiems. Jeigu kasacinis teismas nustatytų kasaciniame skunde nurodytus proceso teisės normų pažeidimus, bylos dalis dėl pirmosios instancijos teismo sprendimo dalies bei papildomo sprendimo, kuriais buvo išspręstas klausimas dėl baudų atsakovams skyrimo, turėtų būti gražinta nagrinėti apeliacinės instancijos teismui iš naujo, suteikiant atsakovams galimybę pateikti dėl šios teismo sprendimo dalies ir papildomo sprendimo apeliacinį skundą bei atsiliepimą į ieškovės pateiktą apeliacinį skundą.

- 37.2. Vien tik konkuruojančio subjekto įsteigimas *per se* (pats savaime) nėra neteisėta veikla (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2020 m. vasario 13 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-5-684/2020). Apeliacinės instancijos teismas aplinkybes dėl UAB „Spausdinimo sprendimai“ įsteigimo ir šalių klientų sutapties tinkamai įvertino ir pagrįstai nusprendė, kad byloje esančių netiesioginių įrodymų nepakanka išvadai, jog atsakovai nesąžiningai konkuruavo. Apeliacinės instancijos teismas atsižvelgė į byloje nustatytas reikšmingas aplinkybes, o būtent: 1) vertino šalių komercinės veiklos specifiką – mažmeninę prekybą plataus vartojimo prekėmis, paslaugomis; 2) klientų pobūdį, t. y. ar tai ieškovei lojalūs, nuolatiniai klientai; 3) įrodymus, patvirtinančius klientų praradimo priežastis; 4) ieškovės pardavimų apyvartos dinamiką iki ir po atsakovės UAB „Spausdinimo sprendimai“ įsteigimo; 5) informacijos, kurią ieškovė įvardija kaip komercinę paslaptį, vertę konkuravimui. Nagrinėjamoje byloje nustatyta, kad dauguma klientų tuo pačiu ginčo laikotarpiu pirkė prekes ir paslaugas tiek iš atsakovės UAB „Spausdinimo sprendimai“, tiek iš ieškovės, todėl ieškovės teiginiai apie klientų perviliojimą nepagrįsti. Be to, dalis klientų patvirtino, jog ieškovės teikiamos paslaugos labai supaprastėjo, dėl to jų teko atsisakyti.
- 37.3. Apeliacinės instancijos teismas pagrįstai klientų sąrašo bei ieškovės kainodaros nepripažino komercine paslaptimi. Tam, kad informacija sudarytų komercinę paslaptį, nepakanka, jog ji būtų tik slapta – tokios informacijos turėtojas turi turėti verslo privatumą, gamybinio pranašumo, finansinės naudos ir kita (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2020 m. gruodžio 22 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-357-611/2020). Remiantis bylos duomenimis, ieškovė neturėjo jokio sudaryto klientų ir jų kontaktinių duomenų sąrašo, klientų duomenų bazės, konkrečios aiškiai apibrėžtos kainodaros politikos. Ieškovės paslaugų kainos buvo viešai skelbiamos ieškovės interneto svetainėje. Ieškovės už tas pačias prekes skirtingiems klientams taikytos kainos neturėjo jokios sistemos. Individualiai klientams taikytos kainos – ne ieškovės rinkodaros ar kainodaros dalis, o ieškovės darbuotojų vadybinių įgūdžių dalis, pritaikytos nuolaidos simbolinės.
- 37.4. Konfidencialumo sutartyse ieškovė aiškiai nenurodė, kurie duomenys yra tik konfidenciali informacija, o kurie – komercinė paslaptis. Į konfidencialumo sutartyse nurodytų duomenų sąrašą įtraukti ir metinių ataskaitų duomenys, balansai, nuolaidų dydis ir pan., t. y. viešai skelbiami duomenys, taip pat žinios apie verslo plėtros metodus, rinkos strategiją, t. y. duomenys, kurie tampa darbuotojų įgūdžių ir patirties dalimi. Taigi, tam tikra konfidencialumo sutartyse išvardyta informacija neatitinka ne tik komercinių paslapčių, bet ir kitos konfidencialios informacijos požymių.
- 37.5. Ieškovė įrodinėjo, kad atsakovai įsteigė konkuruojantį juridinį asmenį, kuriam atskleidė ir kurio veikloje panaudojo ieškovės komercinę paslaptį – duomenis apie klientus bei kainodarą. Apeliacinės instancijos teismas, remdamasis ieškovės nurodytu bei įrodinėjamu faktiniu ieškinio pagrindu, neturėjo teisinio pagrindo vertinti informacijos, dėl kurios kilęs ginčas, atitikties kitų konfidencialios informacijos rūšių požymiams, kurių net įrodinėjo ieškovė.
- 37.6. Kasaciniame skunde nepagrįstai teigiama, kad atsakovo nesąžiningos konkurencijos veiksmai, nesiejant jų su komercinės paslapties atskleidimu bei panaudojimu, pasireiškė ir tuo, kad atsakovai neva „klonavo“ ieškovės veiklą (perėmė klientus, tiekėjus, darbuotoją, net įsikėlė į tas pačias patalpas) bei siekė sudaryti ieškovės klientams įspūdį apie veiklos tęstinumą ir tokiu būdu juos perimti. Šių aplinkybių teismai nenustatė, o kasacinis teismas yra saistomas pirmosios ir apeliacinės instancijos teismų nustatytų aplinkybių (CPK 353 straipsnio 1 dalis).
- 37.7. Ieškovės prašymas pakeisti pirmosios instancijos teismo sprendimo ir papildomo sprendimo dalį dėl priteistų baudų, o kitą sprendimo ir papildomo sprendimo dalį palikti nepakeistas, negalėtų būti tenkinamas ir dėl to, kad apeliacinės instancijos teismas, tenkindamas atsakovo apeliacinius skundus, atmesdamas ieškovės apeliacinį skundą ir kuri nebuvo peržiūrėta apeliacinės instancijos teismo *ex officio* (pagal pareigas) (žr., pvz., Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2016 m. kovo 16 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-156-701/2016 43 punktą).

Teisėjų kolegija

konstatuoja:

IV. Kasacinio teismo argumentai ir išaiškinimai

Dėl bylos nagrinėjimo kasaciniame teisme ribų

38. Bylos nagrinėjimo kasaciniame teisme ribas apibrėžia CPK 353 straipsnis. Nurodyto straipsnio pirmojoje dalyje nustatyta, kad kasacinis teismas, neperžėnėdamas kasacinio skundo ribų, patikrina apskustus sprendimus ir (ar) nutartis teisės taikymo aspektu. Kasacinis teismas yra saistomas pirmosios ir apeliacinės instancijos teismų nustatytų aplinkybių. Toks bylos nagrinėjimo kasaciniame teisme ribų (ir kartu kasacinio proceso paskirties) apibrėžimas reiškia, kad kasacinis teismas sprendžia išimtinai teisės klausimus, be to, tik tokius klausimus, kurie yra tiesiogiai iškelti kasaciniame skunde (žr., pvz., Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2019 m. gruodžio 17 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e3K-3-384-916/2019 36 punktą ir jame nurodytą kasacinio teismo praktiką).
39. Pagal CPK 341 straipsnį, kasacija negalima dėl pirmosios instancijos teismo sprendimų ir nutarčių, neperžiūrėtų apeliacine tvarka. Ši nuostata aiškintina kartu su CPK 340 straipsnio 1 dalimi, pagal kurią kasacijos objektas yra apeliacinės instancijos teismo sprendimas ar nutartis (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2006 m. gruodžio 11 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-624/2006). Nurodytas draudimas galioja ir dėl sprendimo (nutarties) dalies, dėl kurios nebuvo paduota apeliacinio skundo ir kuri nebuvo peržiūrėta apeliacinės instancijos teismo *ex officio* (pagal pareigas) (žr., pvz., Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2016 m. kovo 16 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-156-701/2016 43 punktą).
40. Ieškovė šioje byloje pareikštu ieškiniu prašė priteisti solidariai iš visų atsakovo 40 051,61 Eur žalos, padarytos nesąžiningos konkurencijos veiksmais ir ieškovės komercinių paslapčių neteisėtu atskleidimu ir panaudojimu, atlyginimą, o iš atsakovo D. Č. ir R. V. – dar ir 5792,40 Eur dydžio baudas už su jais sudarytų konfidencialumo sutarčių pažeidimą (kartu buvo reikšiamas išvestinis reikalavimas dėl procesinių palikanų priteisimo). Pirmosios instancijos teismas ieškinį tenkino iš dalies, priteisdamas ieškovei iš atsakovo mažesnes, nei reikalauta, žalos atlyginimo ir baudų sumas (37 688,35 Eur žalos atlyginimo solidariai iš visų atsakovo, 400 Eur dydžio baudą iš atsakovės R. V. ir 900 Eur baudą iš atsakovo D. Č.).
41. Apeliacinius skundus dėl pirmosios instancijos teismo sprendimo padavė tiek ieškovė, tiek atsakovai. Atsakovai apeliaciniu skundu prašė

panaikinti pirmosios instancijos teismo sprendimą ir atmesti visus jiems pareikštus ieškinio reikalavimus, tuo tarpu ieškovė prašė pakeisti pirmosios instancijos teismo sprendimo dalį, padidinant iš atsakovų R. V. ir D. Č. priteistas baudas iki ieškiniu reikalauto maksimalaus dydžio. Pirmosios instancijos teismo sprendimo dalis, kuria atmesta dalis ieškovės reikalavimo dėl žalos atlyginimo, apeliacine tvarka skundžiama nebuvo. Šios sprendimo dalies neprašoma naikinti ar keisti ir kasaciniu skundu, tačiau kasaciniame skunde, be kita ko, pateikiami ir su šios pirmosios instancijos teismo sprendimo dalies neteisėtumu susiję argumentai (šios nutarties 36.6 punktas). Teisėjų kolegija, atsižvelgdama į tai, kad nurodyta pirmosios instancijos teismo sprendimo dalis nėra šios bylos kasacijos objektas, dėl šių kasacinio skundo argumentų nepasisakys.

42. Nesutikdama su skundžiamu apeliacinės instancijos teismo sprendimu, kuriuo buvo atmesti visi jos ieškinio reikalavimai, ieškovė kasaciniame skunde teigia, kad apeliacinės instancijos teismas: 1) netinkamai aiškino komercinės paslapties reglamentuojančias teisės normas, nes nepagrįstai nepripažino informacijos apie ieškovės klientus ir kainodarą ieškovės komercine paslaptimi; 2) nepagrįstai nevertino, ar atsakovų veiksmai gali būti laikomi pažeidžiančiais sąžiningą konkurenciją dėl neteisėto ieškovės konfidencialios informacijos (neatitinkančios komercinės paslapties požymių) atskleidimo, gavimo ir naudojimo arba dėl kitų ieškinyje nurodytų atsakovų veiksmų (ieškovės veiklos „klonavimo“); 3) taikė ieškovei pernelyg aukštą įrodinėjimo standartą, neatsižvelgdamas į nagrinėjamos bylos kategoriją, tuo pažeisdamas įrodinėjimą reglamentuojančias proceso teisės normas ir nukrypdamas nuo šiuo klausimu kasacinio teismo formuojamos praktikos; 4) peržengė bylos nagrinėjimo apeliacine tvarka ribas ir draudimą priimti sprendimą, blogesni apeliantui, nes ieškovės reikalavimą dėl baudų priteisimo visiškai atmetė, nors atsakovai apeliacine tvarka neskundė papildomo sprendimo, kuriuo šios baudos buvo priteistos; 5) iš esmės neišnagrinėjo bylos dalies dėl baudų už konfidencialumo sutarčių pažeidimą priteisimo iš atsakovų R. V. ir D. Č. ir dėl šios dalies priėmto sprendimo be motyvų. Šie kasaciniame skunde iškelti teisės klausimai sudaro nagrinėjamos bylos kasacijos ribas ir dėl jų kolegija pasisakys šioje nutartyje.
43. Teisėjų kolegija atkreipia dėmesį į tai, kad, kaip ne kartą pažymėta kasacinio teismo praktikoje, kasacinio skundo argumentai, kuriais kasatorius, nesutikdamas su apeliacinės instancijos teismo išvadomis, kitaip vertina tuos pačius įrodymus, siekia, kad byloje pateiktu įrodymu pagrindu būtų nustatytos kitos faktinės aplinkybės, nei tai padarė apeliacinės instancijos teismas, tačiau nepagrindžia teiginių, jog teismas, atlikdamas įrodymų vertinimą, būtų pažeidęs proceso teisės normas ar netinkamai jas taikęs, vra faktinio pobūdžio ir nesudaro kasacijos dalyko. Dėl tokio pobūdžio argumentu kasacinis teismas neturi teisinio pagrindo pasisakyti, kadangi tai neatitiktų įstatyme įtvirtintos kasacinio proceso paskirties ir ribų (žr., pvz., Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2016 m. kovo 10 d. nutarties civilinėje byloje Nr. 3K-3-123-969/2016 39 punkta; 2017 m. gegužės 3 d. nutarties civilinėje byloje Nr. e3K-3-221-611/2017 40 punkta, kt.). Dėl šios priežasties ieškovės kasacinio skundo argumentus dėl įrodymų vertinimo kolegija analizuos tik kasaciniame skunde nurodytu įrodinėjimo taisyklių pažeidimo aspektu (ar ieškovei taikytas įrodinėjimo standartas, atsižvelgiant į bylos kategoriją, buvo per aukštas ir ar apeliacinės instancijos teismas pažeidė proceso teisės normas, reikalaujančias įvertinti byloje surinktu įrodymu viseta), nepasisakydama dėl tų kasacinio skundo argumentų, kuriais iš esmės ginčijamas apeliacinės instancijos teismo byloje surinktų įrodymų pagrindu padarytų išvadų pagrįstumas.

Dėl komercinės paslapties ir kitos konfidencialios informacijos sampratos ir jų teisinės apsaugos sąlygų

44. Komercinių paslaptčių teisinę apsaugą nuo jų neteisėto gavimo, naudojimo ir atskleidimo reglamentuoja CK 1.116 straipsnis ir 2018 m. birželio 1 d. įsigaliojęs Lietuvos Respublikos komercinių paslaptčių teisinės apsaugos įstatymas, kuriuo įgyvendinama 2016 m. birželio 8 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2016/943 dėl neatskleistos praktinės patirties ir verslo informacijos (komercinių paslaptčių) apsaugos nuo neteisėto jų gavimo, naudojimo ir atskleidimo (toliau – Komercinių paslaptčių direktyva, Direktyva), taip pat Konkurencijos įstatymas.
45. *Atsakomybė už neteisėtą įmonės komercinę paslaptį sudarančios informacijos gavimu, atskleidimu ir panaudojimu padarytą žalą visu pirma grindžiama siekiu saugoti sąžiningą ūkio subjektų konkurenciją. Konkurencijos įstatymo 15 straipsnis, reglamentuojantis nesažiningos konkurencijos veiksmų draudimą, kaip vieną iš nesažiningos konkurencijos veiksmų tiesiogiai įvardija informacijos, kuri yra kito ūkio subjekto komercinė paslaptis, naudojimą, perdavimą, skelbimą be šio subjekto sutikimo, taip pat tokios informacijos gavimą iš asmenų, neturinčių teisės šios informacijos perduoti, turint tikslą konkuruoti, siekiant naudoti sau arba padarant žalą šiam ūkio subjektui (Konkrencijos įstatymo 15 straipsnio 1 dalies 3 punktas). Kasacinio teismo praktikoje išaiškinta, kad tais atvejais, kai ūkio subjektas, neteisėtai gavęs ar naudojantis kito ūkio subjekto komercine paslaptimi sudarančią informaciją, nesažiningai konkuruoja, atsakomybė jam kyla ne tik pagal komercinių paslaptčių apsaugą reglamentuojančias CK normas, bet ir pagal Konkurencijos įstatymo 15 straipsnio 1 dalies 3 punktą (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2016 m. vasario 5 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-7-6-706/2016, 82 punktas).*
46. CK 1.116 straipsnio 1 dalyje apibrėžta komercinės paslapties sąvoka ir pateikti kriterijai, keliami informacijai, kad ši būtų kvalifikuojama ir saugoma kaip komercinė paslaptis. Informacija laikoma komercine paslaptimi, jeigu atitinka visus šiuos požymius: 1) yra slapta, t. y. ji kaip visuma, arba tiksliai jos sudėtis ir sudedamųjų dalių konfigūracija apskritai nežinoma arba jos negalima lengvai gauti toje aplinkoje, kurioje paprastai dirbama su tokia informacija; 2) turi tikros ar potencialios komercinės vertės, nes yra slapta; 3) šią informaciją teisėtai valdantis asmuo imasi protingų veiksmų, atsižvelgdamas į aplinkybes, kad ją išlaikytų slapta.
47. CK 1.116 straipsnio 2 dalyje pateiktas informacijos, kuri nelaikoma komercine paslaptimi, sąrašas. Pagal šią teisės normą, komercine paslaptimi nelaikoma: 1) informacija, kuri yra konfidenciali, bet neatitinka komercinės paslapties požymių; 2) informacija, kuri jos turėtojo nurodoma kaip konfidenciali, tačiau yra akivaizdi (plačiai žinoma), viešai paskelbta arba lengvai gaunama toje aplinkoje, kurioje paprastai dirbama su tokia informacija; 3) informacija, kuri įprastomis darbo aplinkybėmis tampa darbuotojų sąžiningai įgyta patirtimi, įgūdžiais, gebėjimais ar žiniomis; 4) informacija apie viešuosius interesus atitinkančias paslaugas teikiančių subjektų paslaugų ir prekių kainas bei veiklos sąnaudas; 5) kita įstatymų nustatyta informacija.
48. Kasacinis teismas yra išaiškinęs, kad informacijai, kuri gali būti pripažinta komercine paslaptimi, keliami reikalavimai iš esmės yra trys: slaptumas, vertingumas ir protingos pastangos, nukreiptos šiai informacijai išsaugoti (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2016 m. vasario 5 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-7-6-706/2016, 38 punktas). Komercinės paslapties vertingumas reiškia, kad atitinkama informacija pagal savo pobūdį teikia ar potencialiai gali teikti jos turėtoji tam tikra ekonominė nauda; pagal šį požymį komercinė paslaptis atibiojama nuo bereikšmės ar mažareikšmės (net potencialiai negalinčios teikti ekonominės naudos) informacijos, taip pat informacijos, kuri pagal savo pobūdį yra lengvai prieinama asmenims toje aplinkoje, kurioje paprastai dirbama su atitinkamos rūšies informacija (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2022 m. lapkričio 16 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e3K-3-258-823/2022, 47 punktas).
49. Komercinių paslaptčių direktyvos konstatuojamosios dalies 13 punkte nustatyta, kad šia direktyva neturėtų būti ribojama įsisteigimo laisvė, laisvas darbuotojų judėjimas arba darbuotojų iudumas, kaip nustatyta Sąjungos teisėje. Dėl šios priežasties į komercinės paslapties apibrėžtį neįtraukiama patirtis bei gebėjimai, kurių įgyja darbuotojai įprastai dirbdami (Direktyvos konstatuojamosios dalies 14 punktas). Šia nuostata atspindi CK 1.116 straipsnio 2 dalies 3 punktą, kuriame nustatyta, kad komercine paslaptimi nelaikoma informacija, kuri įprastomis darbo aplinkybėmis tampa darbuotojų sąžiningai įgyta patirtimi, įgūdžiais, gebėjimais ar žiniomis. Tokia informacija darbuotojo gali būti naudojama be apribojimų, net jei ji atitinka aptartus komercinės paslapties formaluosius požymius.
50. Teisinė konfidencialios informacijos kategorija yra platesnė už teisinę komercinės paslapties kategoriją – komercinės paslaptys yra viena iš konfidencialios informacijos rūšių. Galiojantys teisės aktai nepateikia konfidencialios informacijos apibrėžimo ar informacijos, kuri gali būti saugoma kaip konfidenciali, sąrašo. Teisės doktrinoje pažymima, kad teisine konfidencialios informacijos apsauga siekiama užtikrinti

pusiausvyrą tarp išradimų skatinimo ir komercinės moralės bei laisvos ir atviros ekonominės rinkos palaikymo. Siekiant šio tikslo konfidenciali informacija, neatitinkanti komercinės paslapties požymių, taip pat turi būti apsaugota, nes abi šios informacijos kategorijos suteikia jų savininkams tam tikrą konkurencinį pranašumą prieš konkurentus, kurie neturi tokios informacijos ir kurie ją gali siekti gauti greitai ir pigiai (o ne plėtoti potencialiai brangiomis ir daug laiko reikalaujančiomis savarankiškoms pastangomis). Kita vertus, teisinė apsauga turi būti suteikiama tik tokiai informacijai, kuri tam tikru mastu yra unikali ir vertinga jos turėtojui ir kuri nėra būtina darbuotojams, siekiant dirbti jų pasirinktose srityse, kadangi visuotinai pripažįstama, jog jokie apribojimai neturėtų varžyti darbuotojo teisės savo naudai pritaikyti įgūdžius ir žinias, įgytas iš ankstesnio darbo patirties (Unikel, R. Bridging the „Trade Secret“ Gap: Protecting „Confidential Information“ Not Rising to the Level of Trade Secrets. *Loyola University Chicago Law Journal*, vol. 29, 841 (1998)).

51. Kasacinio teismo praktikoje išaiškinta, kad informacija, kuri neatitinka komercinėms paslaptims keliamų reikalavimų, gali patekti į konfidencialios informacijos savoką ir šiuo pagrindu būti saugoma (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2016 m. vasario 5 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-7-6-706/2016, 50 punktas). Atsižvelgiant į informacijos pobūdį ir svarbą bei konfidencialumo pareigos intensyvumo laipsnį, kasacinio teismo praktikoje išskirtos keturios informacijos grupės: 1) informacija, kuri, nors savininko įvardijama kaip konfidenciali, savaime yra akivaizdi ar lengvai pasiekiamą (pvz., viešai skelbiami įmonės finansinės atskaitomybės duomenys, viešai skelbiama informacija apie akcininkus, vykdomus projektus, verslo partnerius ir kt.). Tokia informacija, net jeigu ji ir yra įvardijama kaip konfidenciali, gali būti pripažinta nekonfidencialia ir už jos atskleidimą, paviešinimą ar panaudojimą nekiltų teisinių padarinių; 2) informacija, kurią įmonės darbuotojai turi laikyti konfidencialia, tačiau tokia informacija, kai su ja yra susipažįstama, tampa neatsiejama jų gebėjimų, įgūdžių bei žinių dalimi (pvz., įmonėje taikoma geroji praktika, vadybos metodai, darbo su klientais metodai, derybų vedimo būdai ir kt.), todėl darbuotojai privalo laikytis pareigos saugoti tokio pobūdžio informaciją tik tol, kol dirba įmonėje, kurioje ją sužinojo. Pasibaigus darbo santykiams, buvę darbuotojai gali be jokių apribojimų naudoti gautą aptariamą rūšies informaciją savo naudai ir interesais; 3) specifinio pobūdžio konfidenciali informacija. Tokia informacija neatitinka komercinės paslapties apibrėžties, tačiau kai darbuotojas su ja susipažįsta, ji netampa neatsiejama jo gebėjimų, žinių ir kompetencijos dalimi. Ši informacija yra saugoma, o už jos atskleidimą ar panaudojimą, net ir pasibaigus darbo santykiams, buvusiam darbuotojui gali kilti teisinė atsakomybė; 4) komercinės paslaptys – konfidencialūs duomenys, kurie yra tokie specifiniai ir reikšmingi, kad darbuotojai, net ir pasibaigus darbo santykiams, sutartyje ar įstatyme nustatytą laiką negali teisėtai panaudoti jų jokiais tikslais, kurie kokių nors būdu galėtų pažeisti teisėto informacijos savininko teises ir teisėtus interesus (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2016 m. vasario 5 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-7-6-706/2016, 49 punktas).
52. Kaip matyti iš nurodyto išaiškinimo, specifinio pobūdžio konfidenciali informacija yra tarpinė kategorija tarp komercinės paslapties ir lengvai pasiekiamos informacijos ar informacijos, kuri yra tapusi neatsiejama darbuotojo gebėjimu, žiniu ir kompetencijos dalimi. Paprastai tokio pobūdžio informacija neatitiks komercinės paslapties slaptumo lygio, jos vertė bus mažesnė nei komercinės paslapties, tačiau šios kategorijos informacijai bendriausia prasme taip pat yra būdingi neviešumo, vertingumo ir protingų jos turėtojo veiksmų, siekiant šią informaciją apsaugoti, požymiai.
53. Kitaip nei pareiga saugoti komercinę paslaptį, kuri kyla tiesiogiai iš įstatymo, pareiga saugoti konfidencialią informaciją paprastai egzistuoja, kai ji nustatyta sutartyje (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2016 m. vasario 5 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-7-6-706/2016, 51 punktas). Kadangi konfidencialios informacijos apsauga įprastai yra sutartinės prigimties, šiuo atveju galioja sutarties uždarumo principas, pagal kurį sutartis sukuria teises ir pareigas ia sudariusiems asmenims ir išskyrus įstatyme įtvirtintas išimtis, nesukuria teisiu ir pareigų tretiesiems asmenims. Atitinkamai įprastomis aplinkybėmis už konfidencialios informacijos panaudojimą atsako tik tas subjektas, kuri su informacijos savininku saisto sutartiniai teisiniai santykiai dėl jos apsaugos. Kita vertus, kasacinio teismo praktikoje taip pat pripažįstama galimybė tam tikrais atvejais neteisėta pasinaudojimą kito ūkio subjekto konfidencialia informacija (neatitinkančia komercinės paslapties požymiu) pripažinti nesąžiningos konkurencijos veiksmu ir taikyti už tai deliktinę atsakomybę, jei yra tenkinamos Konkurencijos įstatymo 15 straipsnio 1 dalyje nurodytos sąlygos (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2016 m. vasario 5 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-7-6-706/2016, 53 punktas).

Dėl konfidencialios informacijos apsaugos darbo teisiniuose santykiuose, konfidencialumo susitarimų atribojimo nuo nekonkuravimo susitarimų

54. Darbuotojo pareiga saugoti konfidencialią informaciją įtvirtinta DK 25 straipsnio 5 dalyje, kurioje nustatyta, jog pareigą saugoti konfidencialią informaciją (informaciją, kuri laikoma komercine (gamybine), profesine, valstybės ar tarnybos paslaptimi) ir atsakomybę už jos pažeidimą reglamentuoja įstatymai. Be to, ta pati teisės norma nustato, kad DK nustatyta tvarka darbo sutarties šalys gali sudaryti papildomus susitarimus dėl konfidencialios informacijos apsaugos. Taigi, pagal DK 25 straipsnio 5 dalį darbuotojo pareiga saugoti konfidencialią informaciją gali kilti įstatymo arba sutarties pagrindu.
55. Konfidencialumo susitarimai reglamentuojami DK 39 straipsnyje, kuriame nustatyta, jog darbo sutarties šalys gali susytgi dėl to, kad darbuotojas darbo sutarties vykdymo metu ir pasibaigus darbo sutarčiai asmeniniais ar komerciniais tikslais nenaudos ir kitiems asmenims neatskleis tam tikros iš darbdavio ar dėl atliktos darbo funkcijos gautos informacijos, kurią darbo sutarties šalys savo susitarime dėl konfidencialios informacijos apsaugos įvardys konfidencialia. Susitarime dėl konfidencialios informacijos apsaugos turi būti apibrėžti konfidencialią informaciją sudarantys duomenys, susitarimo dėl konfidencialios informacijos apsaugos galiojimo terminas, darbdavio pareigos padedant darbuotojui išsaugoti šios informacijos slaptumą. Darbo sutarties šalys gali sulvesti dėl netesvbu už šio susitarimo nevykdyma ar netinkama jo vykdyma. Susitarimas dėl konfidencialios informacijos apsaugos galioja vienus metus po darbo santykių pasibaigimo, jeigu darbo sutarties šalys nesusitaria dėl ilgesnio termino.
56. Darbo kodekso komentare pažymima, kad DK 39 straipsniu buvo siekiama išplėsti vertingos darbdavio informacijos apsaugą, tai yra saugoti ne tik komercines paslaptis (kurių apsauga kyla įstatymo pagrindu, net ir nesant susitarimo), tačiau įgalinti darbdavį ir darbuotoją susitarti konfidencialumo režimą taikyti platesnio turinio informacijai (Davulis, T. Lietuvos Respublikos darbo kodekso komentaras. Vilnius: Registrų centras, 2018, p. 157). Vis dėlto darbo sutarties šalių teisė susitarti dėl konfidencialios informacijos apsaugos nėra absoliuti: konfidencialia informacija negalima susitarti laikyti duomenų, kurie yra viešai prieinami, taip pat duomenų, kurie pagal teisės aktus ar pagal jų paskirtį negali būti laikomi konfidencialiais ar kurių apsaugai darbdavys nesiima protingų priemonių (DK 39 straipsnio 1 dalis).
57. Pagal DK 39 straipsnį, išskirtini šie konfidencialios informacijos požymiai: a) tai yra informacija, kuri darbuotojo gauta tiesiogiai iš darbdavio arba dėl darbuotojo atliktos darbo funkcijos (pvz., iš klientų, partnerių, valstybės institucijų); b) konkretūs duomenys, sudarantys konfidencialią informaciją, turi būti šalių aptarti ir nurodyti konfidencialumo susitarime; c) darbdavys imasi protingų priemonių tokiai informacijai apsaugoti; d) informacija nepatenka į sąrašą informacijos, kuri pagal įstatymą ar savo pobūdį apskritai negali būti laikoma konfidencialia (nepriklausomai nuo šalių valios). Į pastarąją kategoriją (informacijos, kuri pagal įstatymą arba savo pobūdį negali būti laikoma konfidencialia) neabejotinai patenka informacija, kuri yra vieša, akivaizdi (plačiai žinoma), viešai paskelbta arba lengvai gaunama toje aplinkoje, kurioje paprastai dirbama su tokia informacija.
58. DK 39 straipsnyje tiesiogiai nėra įtvirtintas draudimas šalims susitarti dėl informacijos, kuri įprastomis darbo aplinkybėmis tampa darbuotojo sąžiningai įgyta patirtimi, įgūdžiais, gebėjimais ar žiniomis, apsaugos darbo sutarčiai pasibaigus. Tačiau kasacinio teismo praktikoje pažymėta, kad nei konfidencialumo susitarimo, nei komercinės paslapties apsaugos institutu nesiekama suvaržyti

darbuotojo galimybės isidarbinti ar užsiimti tam tikra veikla (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2016 m. vasario 5 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-7-6-706/2016, 58 punktas). Po darbo sutarties nutraukimo vykdydamas darbo veiklą pagal darbo sutartį su kitu darbdaviu ar su darbo funkcijomis susijusią savarankišką komercinę arba gamybinę veiklą, darbuotojas neišvengiamai naudoja savo ankstesnės darbo sutarties galiojimo metu įgytas žinias ir gebėjimus, todėl draudimas darbuotojui naudoti tokia informacija iš esmės reikštų konstitucinės asmens teisės pasirinkti darbą bei verslą (apimančios, be kita ko, ir teisę konkuruoti su buvusiu darbdaviu) ribojimą. Atsižvelgiant į aptariamą teisės svarbą, tokio pobūdžio ribojimas visais atvejais turi būti terminuotas ir nustatoma adekvati ribojimui kompensacija (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2016 m. vasario 5 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-7-6-706/2016, 57 punktas).

59. Darbuotojo konkuravimui su buvusiu darbdaviu apriboti skirtas specialus susitarimo dėl nekonkuravimo institutas (DK 38 straipsnis). Susitarimams dėl nekonkuravimo įstatyme yra keliami griežti reikalavimai: toks susitarimas turi būti atlygintinis (DK 38 straipsnio 3 dalis), jis gali būti sudarytas ne su visais darbuotojais, o tik su tais, kurie turi specialių žinių ar gebėjimų, kurie gali būti pritaikyti konkuruojančioje įmonėje ar pradėjus vykdyti savarankišką veiklą ir taip padaryti darbdaviui žalos (DK 38 straipsnio 2 dalis), nekonkuravimo terminas negali būti ilgesnis nei dveji metai po darbo sutarties pasibaigimo (DK 38 straipsnio 1 dalis), įstatymu ribojamas netesybų už susitarimo dėl nekonkuravimo pažeidimą dydis (DK 38 straipsnio 4 dalis). Šie reikalavimai yra imperatyvūs ir darbo sutarties šalys negali susitarti dėl darbuotojui mažiau palankių sąlygų. Dėl susitarimo dėl nekonkuravimo teisinio reglamentavimo imperatyvumo nekonkuravimo susitarimas negali būti pakeičiamas kitais susitarimais, kurie turėtų tą patį praktinį poveikį, tačiau būtų mažiau palankūs darbuotojui.
60. Pažymėtina, kad pagal DK 39 straipsnį nereikalaujama, jog konfidencialumo susitarimas būtų atlygintinis, šalims paliekama teisė susitarti dėl ilgesnės, nei įstatyme nustatyta, susitarimo dėl konfidencialios informacijos apsaugos galiojimo trukmės, nenustatant maksimalaus termino (DK 39 straipsnio 3 dalis), šalių teisė susitarti dėl netesybų taip pat nėra ribojama (DK 39 straipsnio 2 dalis). Teisės doktrinoje pagrįstai atkreipiamas dėmesys į tai, jog pernelyg plačiai aiškinama konfidencialios informacijos apsauga galėtų lemti tai, kad konfidencialumo susitarimai praktikoje pakeis nekonkuravimo susitarimus, apeinant nekonkuravimo susitarimuose nustatytus saugiklius darbuotojų naudai ir pastatant pastaruosius į blogesnę padėtį (Ambrazevičiūtė, K.; Birštonas, R. Darbuotojo pareiga saugoti komercines paslaptis ir kita konfidencialią informaciją: grėsmė laisvei pasirinkti darbą? Teisės problemos, 2019, Nr. 2 (98), p. 58–96). Tokia situacija neatitiktų įstatymu leidžiamo kėtinimo ir reikštų neproporcingą konstitucinės asmens teisės pasirinkti darbą bei verslą apribojimą, todėl darytina išvada, kad šalys darbuotojo teisės pasibaigus darbo santykiams savo naudai ir interesams naudoti informaciją, kuri įprastomis darbo aplinkybėmis yra tapusi darbuotojo sąžiningai įgyta patirtimi, įgūdžiais, gebėjimais ar žiniomis, konfidencialumo susitarimu negali apriboti.
61. Apibendrinama išdėstytus argumentus teisėjų kolegija išaiškina, kad pasibaigus darbo santykiams teisinė atsakomybė už pareigos saugoti konfidencialią informaciją pažeidimą darbuotojui gali kilti pažeidus pareigą saugoti buvusio darbdavio komercines paslaptis arba su juo sudarytame konfidencialumo susitarime nurodytą specifinio pobūdžio konfidencialią informaciją, kuri nėra neatsiejama darbuotojo gebėjimų, žinių ir įgūdžių dalis. Kilus ginčui dėl buvusio darbuotojo galimo konfidencialumo įsipareigojimo pažeidimo, teismas ar kitas darbo ginčą nagrinėjantis organas, visų pirma, turi patikrinti, ar konfidencialumo susitarime nurodyta informacija pagal teisės aktus ar pagal jos paskirti gali būti laikoma konfidencialia, inter alia (be kita ko), ar ši informacija nėra viešai prieinama, ar priskirtina darbuotojo įprastomis darbo aplinkybėmis sąžiningai įgytai patirčiai, įgūdžiams, gebėjimams ar žinioms, kurių naudojimas konfidencialumo susitarimu negali būti ribojamas. Aplinkybę, kad konkreti informacija atitinka saugotinos konfidencialios informacijos požymius, turi įrodyti ieškovas (CPK 178 straipsnis).

Dėl ieškovei taikyto įrodinėjimo standarto

62. Kasacinio teismo praktikoje pažymėta, kad, nustatant civilinės atsakomybės sąlygas bylose dėl komercinės paslapties neteisėto gavimo, atskleidimo ar panaudojimo, taikoma bendroji įrodinėjimo naštos paskirstymo civilinės atsakomybės bylose taisyklė: ieškovas privalo įrodyti neteisėtus atsakovo veiksmus, padaryta žala ir neteisėtų veiksmų bei žalos priežastini ryšį (CPK 178 straipsnis). Teismui nustatčius, kad atsakovas atliko neteisėtus veiksmus, lėmusius žalą atsiradimą, jo kaltę preziumuojama (CK 6.248 straipsnio 1 dalis) ir pareiga paneigti šią prezumpciją bei įrodyti, kad nėra jo kaltės dėl atsiradusios žalos, tenka atsakovui (CPK 178 straipsnis, 182 straipsnio 4 dalis) (žr., pvz., Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2013 m. gruodžio 17 d. nutartį civilinėje byloje Nr. 3K-3-676/2013). Vis dėlto efektyvios teisinės gynybos principas ir nesažiningos konkurencijos santykių specifika, be kita ko, ju latentiskumas, lemia materialiuosius ir procesinius civilinės atsakomybės instituto taikymo ypatumus šios kategorijos bylose (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2018 m. gruodžio 20 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e3K-3-490-469/2018, 31 punktas). Bylose dėl komercinių paslapčių įrodinėjimas turi savitą specifika, nes jose iš esmės daugiausia tenka remtis netiesioginiais įrodymais. Į įrodinėjimo specifika būtina atsižvelgti nagrinėjant šios kategorijos bylas, priešingu atveju (dėl per aukšto ir neatsižvelgiant į šios kategorijos bylų specifika keliamo įrodinėjimo standarto, netinkamo įrodinėjimo pareigos tarp šalių paskirstymo) dažnai būtų neįmanoma įrodyti pasinaudojimo komercine paslaptimi, siekiant nesažiningai konkuruoti ir iš to gaunant pelną. Paprastai tokios kategorijos bylose nebus tiesioginių įrodymų, tiesioginių priežastinių ryšių siejančių atsakovo (fizinio asmens) veiksmus, atsakovo bendrovės (juridinio asmens) veiklą ir iš tos veiklos gautą naudą (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2018 m. spalio 25 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e3K-7-238-378/2018, 72 punktas ir jame nurodyta kasacinio teismo praktika).
63. Ieškovė kasaciniame skunde teigia, kad apeliacinės instancijos teismas, priimdamas skundžiamą sprendimą, nukrypo nuo nurodytos kasacinio teismo praktikos, taikydamas ieškovei per aukštą įrodinėjimo standartą. Teisėjų kolegija šį kasacinio skundo argumentą pripažįsta teisiškai nepagrįstu.
64. Visų pirma, būtina pažymėti, kad kasacinio teismo formuojama praktika, atkreipianti dėmesį į netiesioginių įrodymų svarbą bylose dėl komercinių paslapčių neteisėto gavimo, atskleidimo ar panaudojimo, negali būti aiškinama kaip apskritai paneigianti bylą nagrinėjančio teismo pareigą kiekvienu atveju spręsti dėl ieškovo pateiktų įrodymų pakankamumo (CPK 185 straipsnis). Apeliacinės instancijos teismas skundžiamame sprendime nepaneigė ieškovės teisės įrodinėti savo reikalavimus netiesioginiais įrodymais, tačiau konstatavo, kad ieškovės pateiktų netiesioginių įrodymų konkrečiu atveju nepakanka atsakovų neteisėtiems veiksmams pagrįsti (apeliacinės instancijos teismo sprendimo 35 punktas). Kasacinio teismo praktikoje nurodyta, kad įrodymų vertinimas yra fakto klausimas, argumentai dėl kitokio konkrečių duomenų vertinimo nenagrinėtini kasacinio teismo (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2017 m. gegužės 3 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e3K-3-221-611/2017, 40 punktas). Skundžiamo apeliacinės instancijos teismo sprendimo turinys taip pat nesudaro pagrindo pritarti ieškovės argumentui, kad apeliacinės instancijos teismas nevertino bylų aplinkybių ir pateiktų įrodymų visumos – ieškovės kasaciniame skunde akcentuojamos faktinės aplinkybės ir jas pagrindžiantys įrodymai apeliacinės instancijos teismo sprendime buvo analizuoti ir vertinti, o vien tai, kad ieškovė nesutinka su atitinkamomis apeliacinės instancijos teismo išvadomis, nereiškia įrodinėjimo taisyklių pažeidimo (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2023 m. sausio 12 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e3K-3-63-403/2023, 54 punktas).
65. Antra, šios nutarties 62 punkte nurodyta kasacinio teismo praktika taikytina, visų pirma, atsakovų neteisėtų veiksmų (komercinės paslapties neteisėto gavimo, atskleidimo ar panaudojimo) įrodinėjimui, atsižvelgiant į tai, kad ieškovas paprastai nedisponeja tiesioginiais tokių atsakovų veiksmų įrodymais, o atsakovai nėra suinteresuoti šiuos įrodymus atskleisti. Toks pat įrodinėjimo standartas negali būti taikomas ir ieškovo procesinei pareigai įrodyti, kad informacija, kurios neteisėtu gavimu, atskleidimu ar

panaudojimu kaltinami atsakovai, atitinka komercinės paslapties (ar kitos saugomos konfidencialios informacijos) formaliuosius požymius, nes šios aplinkybės įrodinėjimo pareiga ieškovui nėra apsunkinta (būtent ieškovas disponuoja įrodymais, patvirtinančiais atitinkamos informacijos turinį, komercinę vertę ir pastangas apsaugoti jos slaptumą). Nagrinėjamu atveju apeliacinės instancijos teismas ieškinių reikalavimus atmetė, be kita ko, atsižvelgdamas į tai, kad ieškovė apskritai nepagrindė informacijos, kurią ji pati įvardijo komercine paslaptimi, atitikties slaptumo ir vertingumo kriterijams, t. y. neįrodė turėjusi jos nurodomą komercinę paslaptį, kuria galėjo neteisėtai pasinaudoti atsakovai (apeliacinės instancijos teismo sprendimo 25 punktas). Teisėjų kolegija, remdamasi toliau dėstomais argumentais, šią apeliacinės instancijos teismo išvadą pripažįsta teisiskai pagrįsta.

Dėl informacijos apie ieškovės klientus nepripažinimo komercine paslaptimi

66. Kasacinis teismas yra išaiškinęs, jog CK 1.116 straipsnyje nurodyti komercinės paslapties požymiai yra suformuluoti taip, kad į komercinės paslapties sąvoką patektu platus spektras bendrovės interesu. Aptarti formalieji teisės kriterijai beveik neriboja informacijos, kuri galėtų būti laikoma komercine paslaptimi, pobūdžio (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2014 m. spalio 27 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-447/2014), t. y. komercine paslaptimi gali būti pripažinta ne tik praktinė patirtis ir technologinė informacija, bet ir verslo informacija (taip pat ir su klientais susijusi informacija), jeigu ji atitinka komercinei paslaptčiai taikomus slaptumo, vertingumo ir protingos apsaugos reikalavimus. Tai, ar konkreti informacija šiuos reikalavimus atitinka, yra fakto klausimas, nagrinėtinas pirmosios ir apeliacinės instancijos teismuose. Atitinkamos informacijos savininkas privalo įrodyti, o teismas įvertinti ir nustatyti, ar konkretūs duomenys, dėl kurių vyksta ginčas, atitinka komercinės paslapties formaliuosius požymius (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2016 m. vasario 5 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-7-6-706/2016, 57 punktas; 2022 m. lapkričio 16 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e3K-3-258-823/2022, 48 punktas).
67. Kasacinio teismo praktikoje išaiškinta, kad duomenys apie klientus saugotini kaip komercinė paslaptis, jeigu tai yra informacija, kur, be klientu pavadinimo, esama kitokios informacijos, viešai neprieinamos, kaip, pvz., kontaktiniai asmens, sprendimus priimančys asmens, susiklosčius verslo papročiai, techninė informacija, padedanti vykdyti veiklą, paslaugų ir jų kokybės reikalavimai, planuojami projektai, mokymas ir kt. (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2016 m. vasario 5 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-7-6-706/2016, 45 punktas). Informacija apie klientus susideda iš įvairiausių duomenų, kurie gaunami per ilgamečius veiklos ryšius, t. y. kokie konkretūs kiekvieno kliento poreikiai, koks jo mokymas, finansinė būklė, patikimumas, koks paslaugų kompleksas ir kokiomis sąlygomis teikiamas, už kokia kainą tai daroma. Tokia informacija nėra skelbiama ir prieinama viešai (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2014 m. gruodžio 3 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-524/2014). Kitaip tariant, duomenys apie ieškovo klientus gali būti pripažinti komercine paslaptimi, jei ieškovas įrodo, kad konkretūs duomenys buvo jo sukaupti dedant atitinkamas pastangas, dėl ilgamečių ryšių su atitinkamu klientu (klientais), turi komercinę vertę, o konkurentui būtų sunku gauti tokia informacija pačiam neinvestavus pakankamai laiko ir pastangų. Kartu atkreiptinas dėmesys, kad tam tikra su klientais susijusi informacija (pvz., darbo su klientais metodai, derybų vedimo būdai, geroji praktika) gali tapti neatsiejama su klientais tiesiogiai dirbusiu darbuotoju gebėjimų, įgūdžių bei žinių dalimi ir dėl šios priežasties nepripažįstama komercine paslaptimi pagal CK 1.116 straipsnio 2 dalies 3 punktą.
68. Apeliacinės instancijos teismas skundžiamame sprendime pažymėjo, kad ieškovė aiškiai nenurodė, kurie su atsakovais D. Č. ir R. V. sudarytose konfidencialumo sutartyse nurodyti duomenys yra tik konfidenciali informacija, o kurie – komercinė paslaptis, taip pat atkreipė dėmesį į tai, kad į konfidencialumo sutartyse nurodytų duomenų sąrašą įtraukti ir metinių ataskaitų duomenys, balansai, nuolaidų dydis ir pan., t. y. viešai skelbiami duomenys, taip pat žinios apie verslo plėtojimo metodus, rinkos strategiją, t. y. duomenys, kurie tampa darbuotojų įgūdžių ir patirties dalimi ir dėl to nelaikomi komercine paslaptimi. Teismas taip pat nurodė, kad ne kiekvienas klientų ir jų perkamų prekių sąrašas ir ne kiekviename versle gali būti laikomas komercine paslaptimi – tai priklauso nuo verslo pobūdžio ir potencialių klientų rato, *inter alia*, nuo to, ar konkreti informacija apie bendrovės klientus gali būti lengvai prieinama (apeliacinės instancijos teismo sprendimo 22 punktas). Taigi, priešingai nei teigiama ieškovės kasaciniame skunde, apeliacinės instancijos teismas nepaneigė galimybės duomenis apie bendrovės klientus pripažinti komercine paslaptimi, o dėl konkrečių ieškovės nurodytų duomenų atitikties komercinės paslapties požymiams sprendė atsižvelgdamas į nagrinėjamos bylos faktines aplinkybes. Tokia apeliacinės instancijos teismo pozicija visiškai atitinka kasacinio teismo šiuo klausimu formuojamą praktiką (šios nutarties 66 punktas).
69. Ieškovė kasaciniame skunde teigia, kad apeliacinės instancijos teismas, nenustatęs, jog duomenys apie ieškovės klientus (kas jie yra, ką ir kada pirkto) kaip nors kada nors būtų buvę išviešinti, taip pat nepaneigęs, kad konfidencialumo susitarimai yra tinkama priemonė komercinėms paslaptims apsaugoti, bei nepaneigęs atsakovės UAB „Spausdinimo sprendimai“ iš ieškovės klientų gautos naudos, kuri, ieškovės vertinimu, jau savaime patvirtina tokios informacijos vertingumą, tačiau vis tiek informacijos apie ieškovės klientus nepripažinęs komercine paslaptimi, pažeidė komercinių paslaptčių apsaugą reglamentuojančių teisės normų reikalavimus. Šie kasacinio skundo argumentai taip pat teisiskai nepagrįsti.
70. Minėta, kad pagal DK 39 straipsnį darbo sutarties šalių teisė susitarti dėl konfidencialios informacijos apsaugos nėra absoliuti, todėl vien ta aplinkybė, kad tam tikra informacija konfidencialumo susitarime darbdavio yra nurodyta kaip konfidenciali, nėra pakankama spręsti dėl šios informacijos atitikties visiems komercinės paslapties ar kitos saugomos konfidencialios informacijos požymiams. Kadangi konfidencialumo susitarimas yra viena iš priemonių komercinėms paslaptims ir kitai konfidencialiai informacijai apsaugoti, tokio susitarimo sudarymas gali patvirtinti tik ieškovo pastangas apsaugoti tam tikrą informaciją, kaip vieną iš komercinės paslapties požymių, tačiau savaime nepatvirtina susitarime nurodytos informacijos slaptumo ir komercinės vertės.
71. Aplinkybė, kad atsakovė UAB „Spausdinimo sprendimai“ gavo pajamų iš pardavimų klientams, kurie yra ir ieškovės klientai, taip pat nepatvirtina nei informacijos apie tai, kas yra ieškovės klientai, slaptumo, nei būtent slaptumo nulento tokios informacijos vertingumo. Minėta, kad pagal kasacinio teismo formuojamą praktiką ūkio subjekto klientų ir viešai prieinamų jų kontaktinių duomenų sąrašas *per se* paprastai nelaikomas komercine paslaptimi, nes tokio pobūdžio informacija yra lengvai gaunama toje aplinkoje, kurioje paprastai dirbama su tokia informacija (šios nutarties 67 punktas). Kasaciniame skunde nepateikta pagrįstu argumentu, paneigiančiu apeliacinės instancijos teismo išvadą, kad ieškovės klientų ratas, atsižvelgiant į jos vykdomos veiklos pobūdį, yra lengvai nusėjamas kitiems toje pat rinkoje veikiantiems ūkio subjektams. Ieškovė taip pat nepagrindė, kad jos klientams taikyta kainodara buvo specifinė, besiskirianti nuo kitų toje pat rinkoje veikiančių subjektų taikomoms kainodaroms, nepaneigė atsakovų argumentu, kad prekių kainos konkreitiems klientams priklausė nuo ieškovės darbuotojų vadybinių įgūdžių, viešai skelbiamoms ieškovės prekių kainoms pritaikant simbolines nuolaidas. Atsiliepime į kasacinį skundą pagrįstai nurodoma, kad, remiantis byloje nustatytais aplinkybėmis, atsakovas D. Č. ieškovės bendrovėje dirbo nuo 2008 m. iki 2019 m., o atsakovė R. V. – nuo 2009 m. iki 2019 m., abu šie atsakovai tiesiogiai dirbo su klientais, todėl didelė dalis informacijos, susijusios su spausdintuvų ir spausdinimo paslaugų verslo sritimi, tapo neatsiejama jų žinių dalimi, kurią atsakovai privalejo saugoti tik tol, kol dirbo ieškovės bendrovėje (šios nutarties 60 punktas).
72. Teisėjų kolegija atkreipia dėmesį į tai, kad ieškovė nei anksčiau bylos nagrinėjimo metu, nei kasaciniame skunde neįvardijo, kokie konkrečiai vertingi duomenys apie ieškinyje nurodytus klientus, kurie nėra vieši ir negali būti lengvai gaunami, jos buvo kaupiami, saugomi ir atsakovų galėjo būti neteisėtai panaudoti, apsiribodama abstrakčia nuoroda, kad tai yra duomenys apie klientų poreikius, mokumą, komercines sąlygas ir jiems taikomas kainas. Nors tokio pobūdžio duomenys apie klientus išties gali būti pripažinti komercine paslaptimi (šio nutarties 67 punktas),

vien faktas, kad ieškovė yra pardavusi prekes ar teikusi paslaugas tam tikriems klientams, pats savaime negali būti laikomas pakankamu komercinę paslaptį apie šiuos klientus sudarančios informacijos turėjimo patvirtinimu. Priešingas aiškinimas ne tik neatitiktų konfidencialios informacijos teisinės apsaugos tikslų (saugoti tik tą ūkio subjekto informaciją, kuri yra jo idėtų pastangų rezultatas, todėl konkurentai gali siekti ją nesąžiningai panaudoti, pasilengvindami konkuravimo rinkoje sąlygas), bet ir lentų, kad bet koks bendradarbiavimas su kito ūkio subjekto klientais, jei tokį bendradarbiavinį vykdo buvęs ūkio subjekto darbuotojas, būtų prilyginamas neteisėtam komercinės paslapties panaudojimui, taip nepagrįstai apribojant sąžiningą konkurenciją rinkoje ir pažeidžiant draudimą riboti konstitucinę teisę pasirinkti darbą ar verslą kitaip nei įstatymų nustatyta tvarka (sudarius nekonkuravimo susitarimą). Kadangi ieškovė bylos nagrinėjimo metu nepateikė įrodymų, pagrindžiančių disponavimą konkrečia vertinga informacija apie klientus ir jų poreikius, kuri atitinkamoje rinkoje veikiantiems asmenims nėra visuotinai žinoma ar lengvai prieinama ir kurią galima atskirti nuo ilgalaikių ieškovės darbuotojų (atsakovų D. Č. ir R. V.) darbo su klientais metu sąžiningai įgytų žinių ar įgūdžių, apeliacinės instancijos teismas, nepripažindamas ieškovės nurodytos informacijos komercine paslaptimi, komercinių paslaptčių apsaugą reglamentuojančių teisės normų nepažeidė.

Dėl atsakovų veiksmų vertinimo pagal nesąžiningą konkurenciją draudžiančias teisės normas

73. Kasaciniame skunde nurodoma, kad, nekonstatavęs ieškovės komercinių paslaptčių pažeidimo, apeliacinės instancijos teismas nepagrįstai nevertino, ar atsakovų veiksmai nepažeidė sąžiningos konkurencijos dėl neteisėto konfidencialios informacijos (neatitinkančios komercinės paslapties požymių) atskleidimo, gavimo ir naudojimo arba ieškovės veiklos „klonavimo“, siekiant sudaryti ieškovės klientams įspūdį apie veiklos tęstinumą. Pasak ieškovės, visi atsakovų veiksmai buvo sąmoningai skirti pasinaudoti ieškovės įdirbiu, sukuriant atsakovei UAB „Spausdinimo sprendimai“ konkurencinį pranašumą, ir pakenkti ieškovės galimybėms konkuruoti bei gauti pelno ieškovės sąskaita, todėl net ir tuo atveju, jeigu būtų laikoma, kad atsakovai nepadarė pažeidimų, susijusių su ieškovės komercinėmis paslaptimis, atsakovai bet kokių atvejų turi būti laikomi atlikusiais nesąžiningos konkurencijos veiksmus, prieštaraujančius įprastai ūkinės veiklos sąžiningai praktikai ir geriems papročiams, kuriuos draudžia Konkurencijos įstatymo 15 straipsnis.
74. Pasisakydama dėl šių ieškovės argumentų teisėjų kolegija, visų pirma, atkreipia dėmesį į tai, kad ieškovė bylos nagrinėjimo metu neįrodinėjo, jog atsakovai būtų atlikę kokius nors veiksmus, kuriais klientai būtų klaidinami dėl prekes ir paslaugas teikiančio subjekto tapatybės, t. y. siekė sudaryti klientams įspūdį, kad prekės ir paslaugos jiems yra teikiamos pačios ieškovės (įspūdį apie veiklos tęstinumą). Vien atsakovės UAB „Spausdinimo sprendimai“ veikla anksčiau ieškovės nuomotose patalpose, byloje esant nustatyta, kad iš nurodytų patalpų ieškovė išsikėlė savo iniciatyva, apie patalpų nuomą buvo skelbiama viešai ir atsakovė šia galimybe po kurio laiko pasinaudojo, nesant jokių įrodymų, pagrindžiančių klientų klaidinimą dėl jose veikiančio ūkio subjekto tapatybės, nesudaro pagrindo konstatuoti nesąžiningos konkurencijos veiksmus. Pažymėtina, kad UAB „Spausdinimo sprendimai“ veikla anksčiau ieškovės nuomotose patalpose yra aptarta skundžiamame sprendime ir apeliacinės instancijos teismo pagrįstai nepripažinta neteisėta (apeliacinės instancijos teismo sprendimo 32 punktas). Teigdamas, kad atsakovai kopijavo jos verslo modelį, ieškovė neteikė jokių įrodymų, kad jos verslo modelis kuo nors skiriasi nuo kitų toje pat rinkoje veikiančių subjektų verslo modelio.
75. Apeliacinės instancijos teismas skundžiamame sprendime pagrįstai atkreipė dėmesį į tai, kad nors ūkio subjektui praradus klientų ar klientus, jo konkuravimo sąlygos rinkoje pablogėja, tačiau tai savaime negali lemti atsakovų veiksmų pripažinimo neteisėtais (nesąžiningos konkurencijos) veiksmams, kadangi klientų praradimas gali būti ir natūralios laisvos konkurencijos, kuria, remiantis Konstitucijos 46 straipsniu, grindžiamas Lietuvos ūkis, pasekmė. Kasacinio teismo praktikoje pažymėta, kad konkuruojančio subjekto steigimas per se nelaikytinas neteisėta veikla (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2012 m. birželio 26 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-326/2012). Byloje nustatyta, kad ieškovė nebuvo sudariusi nekonkuravimo susitarimo su atsakovais D. Č. ir R. V., todėl kasaciniame skunde akcentuojamos faktinės aplinkybės, ieškovės teigimu, liudijančios šių atsakovų išankstinį pasirengimą konkuruoti su ieškove, siežiant konkuruojanti ūkio subjekta, neliudija atsakovų veiksmu neteisėtumo, net jei, pasak ieškovės, atsakovai dėl vieno ar kelių priežasčių tokius savo ketinimus bandė slėpti. Aplinkybė, kad, nesant su jais sudaryto nekonkuravimo susitarimo, atsakovai D. Č. ir R. V. turėjo teisę konkuruoti su ieškove, be kita ko, teikdami paslaugas tiems patiems klientams bei naudodamiesi tų pačių tiekėjų paslaugomis, taip pat aiškiai nurodyta skundžiamame apeliacinės instancijos teismo sprendime (sprendimo 27, 33 punktai), todėl kasaciniame skunde nepagrįstai teigiama, kad apeliacinės instancijos teismas šios aplinkybės nevertino.
76. Šioje nutartyje jau konstatuota, kad konfidencialumo susitarimu negalima apriboti darbuotojo galimybės savo ankstesnėje darbovietėje sąžiningai įgyta patirtį, įgūdžius, gebėjimus ar žinias naudoti darbinėje veikloje pas kita darbdavi ar pradedant savarankišką, su buvusiu darbdaviu konkuruojanti verslą. Atitinkamai nesąžiningos konkurencijos veiksmu negali būti laikomas ūkio subjekto naudojimas įdarbinto darbuotojo ankstesnėje darbovietėje įgytomis žiniomis ir patirtimi, jei nėra nustatomi nesąžiningo darbuotojų viliojimo faktai (Konkurencijos įstatymo 15 straipsnio 1 dalies 4 punktas). Nagrinėjamu atveju nesąžiningo darbuotojų viliojimo fakto nenustatė nei pirmosios, nei apeliacinės instancijos teismas. Konstatavęs, kad ieškovė neprodė, jog atsakovės UAB „Spausdinimo sprendimai“ veikloje greta atsakovu D. Č. ir R. V. ankstesnio darbo pas ieškove metu įgytos darbo su klientais patirties, įgūdžių ir gebėjimų bei viešai prieinamos ar atitinkamoje rinkoje lengvai gaunamos informacijos būtų buvę pasinaudota ieškovės komercine paslaptimi, apeliacinės instancijos teismas neturėjo papildomai vertinti, ar atsakovų veiksmai, naudojant tą pačią ieškovės nurodytą informaciją, nereiškia neteisėto ieškovės konfidencialios informacijos panaudojimo, kadangi nei viešai prieinami duomenys, nei darbuotojo ankstesnėje darbovietėje sąžiningai įgyta patirtis, įgūdžiai, gebėjimai ar žinios nepatenka į saugomos konfidencialios informacijos kategoriją (šios nutarties 61 punktas).
77. Apibendrinama išdėstytus argumentus teisėjų kolegija nusprendžia, kad apeliacinės instancijos teismas, nepripažindamas atsakovų veiksmų nesąžiningos konkurencijos veiksmams, nesąžiningą konkurenciją draudžiančių teisės normų normų nepažeidė, o kasacinio skundo argumentai, kuriais įrodinėjama priešingai, yra teisiskai nepagrįsti.

Dėl bylos nagrinėjimo ribų peržengimo, blogesnio apelianui sprendimo priėmimo, bylos esmės neatskleidimo ir netinkamo apeliacinės instancijos teismo sprendimo motyvavimo

78. CPK 313 straipsnyje nustatyta, kad apeliacinės instancijos teismas dėl apelianto negali priimti blogesnio, negu yra skundžiamas, sprendimo ar nutarties, jeigu sprendimą skundžia tik viena iš šalių (*non reformatio in peius* principas); nelaikomas blogesnio sprendimo priėmimu skundžiamo sprendimo panaikinimas ir bylos perdavimas iš naujo nagrinėti pirmosios instancijos teismui, taip pat kai sprendimas priimtas CPK 320 straipsnio 2 dalyje nustatytu atveju, t. y. apeliacinės instancijos teismui peržengus apeliacinio (atskirojo) skundo ribas.
79. Nagrinėjamoje byloje pirmosios instancijos teismas 2022 m. gegužės 23 d. sprendimo motyvuojamojoje dalyje išsamiai pasisakė dėl ieškovės reikalavimo priteisti iš atsakovų D. Č. ir R. V. atitinkamo dydžio baudas dėl konfidencialumo sutarčių pažeidimo, tačiau sprendimo priteisti baudas ir nuo jų sumos skaičiuojamas procesines palūkanas nenurodė rezoliucinėje sprendimo dalyje. Šis sprendimo trūkumas buvo ištaisytas 2022 m. birželio 15 d. papildomu sprendimu, teismui, be kita ko, nurodant, kad papildomas sprendimas yra sudedamoji 2022 m.

gegužės 23 d. sprendimo dalis. Atsakovai padavė apeliacinį skundą tik dėl 2022 m. gegužės 23 d. sprendimo, juo prašė atmesti visus jiems ieškovės pareikštus reikalavimus.

80. Ieškovė kasaciniame skunde teigia, kad nagrinėjamu atveju turėtų būti laikoma, jog atsakovai apeliacine tvarka neskundė pirmosios instancijos teismo sprendimo priteisti iš jų baudas už konfidencialumo sutarčių pažeidimus, kadangi nepadavė apeliacinio skundo dėl pirmosios instancijos teismo 2022 m. birželio 15 d. papildomo sprendimo, be to, apeliaciniame skunde atskirai nepasisakė dėl iš jų priteistų baudų neteisėtumo, todėl apeliacinės instancijos teismas, visiškai atmesdamas ieškovės reikalavimą dėl baudų priteisimo, peržengė atsakovo apeliacinio skundo ribas ir pažeidė CPK 313 straipsnyje įtvirtintą draudimą. Ieškovė taip pat nurodo, kad apeliacinės instancijos teismas tinkamai neišnagrinėjo bylos dalies dėl baudų priteisimo (šioje dalyje neatskleidė bylos esmės), nes ieškovės reikalavimai dėl baudų priteisimo pagal konfidencialumo sutartis buvo reiškiama ne tik dėl su nesąžininga konkurencija susijusių pažeidimų, bet ir dėl atskirų konfidencialumo sutarčių nuostatų pažeidimų, nesusijusių su nesąžininga konkurencija. Šiuos pažeidimus nustatė pirmosios instancijos teismas, tačiau apeliacinės instancijos teismas su tuo susijusių aplinkybių ir įrodymų teisinio vertinimo skundžiamame sprendime neatliko ir pirmosios instancijos teismo sprendimo dalį dėl baudų priteisimo panaikino nepateikdamas dėl to iš esmės jokių motyvų.
81. Pagrindai teismui priimti papildomą sprendimą yra įtvirtinti CPK 277 straipsnio 1 dalyje. Pagal CPK 277 straipsnio 1 dalies 1–3 punktus, teismas, priėmęs byloje sprendimą, dalyvaujančių byloje asmenų pareiškimu ar savo iniciatyva gali priimti papildomą sprendimą, jeigu kuris nors reikalavimas, dėl kurio šalys pateikė įrodymus ir davė paaiškinimus, sprendime yra neišspręstas; arba (ir) teismas, išspręsdęs teisės klausimą, nenurodė priteistos sumos dydžio, perduotino turto ar veiksmų, kuriuos atsakovas privalo atlikti arba nuo kurių jis privalo susilaikyti; arba (ir) teismas neišsprędė bylinėjimosi išlaidų ar jų dalies atlyginimo ar paskirstymo klausimo.
82. Kasacinio teismo praktikoje išaiškinta, kad papildomo sprendimo institutas yra procesinis institutas, kuris skirtas specifiniams teismo sprendimo trūkumams – sprendimo nevisapusiškumui – ištaisyti. Teismo sprendimo nevisapusiškumas pasireiškia tuo, kad teismas, teismo posėdyje išnagrinėjęs ir ištyręs atitinkamus reikalavimus, dėl jų nepasisakė teismo sprendime, t. y. jų neišsprędė. Priėmus sprendimą ir pastebėjus, jog tam tikri ieškinių ar kitu procesiniu dokumentu keliami klausimai nebuvo išspręsti teismo sprendimu ar bylą užbaigiančia nutartimi, tiek teismo iniciatyva, tiek bylos šalių prašymu yra galimybė priimti papildomą sprendimą (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2015 m. balandžio 15 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-207-313/2015; 2019 m. balandžio 4 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e3K-3-114-1075/2019, 39 punktas). Kadangi papildomas teismo sprendimas yra skirtas pagrindinio sprendimo trūkumams ištaisyti, kai yra priimamas, jis tampa sudėtine teismo sprendimo, kurio nevisapusiškumas papildomu sprendimu buvo taisomas, dalimi.
83. Pagal CPK 277 straipsnio 4 dalį, papildomas sprendimas gali būti apskūstas apeliacine tvarka per dvidešimt dienų nuo jo priėmimo dienos. Teisėjų kolegija atkreipia dėmesį į tai, kad ši ištatyme nustatyta savarankiška papildomo sprendimo apskundimo tvarka nepaneigia papildomo sprendimo kaip sudėtinės pagrindinio sprendimo dalies aiškinimo. Dėl šios priežasties papildomo sprendimo apskundimas apeliacine tvarka vertintinas kaip teismo sprendimo dalies apskundimas. Galimybė peržiūrėti papildomą sprendimą nagrinėjant bylą pagal dėl pagrindinio sprendimo paduota apeliacinį skundą priklauso nuo to, ar papildomu sprendimu buvo išspręstas savarankiškas, nuo kitu byloje pareikštu reikalavimu nepriklausomas, reikalavimas, ar klausimas, kurio baigtis tiesiogiai priklauso nuo pagrindiniu sprendimu išspręstų klausimų procesinės baigties.
84. Teismo sprendimas yra vientisas dokumentas, kurio rezoliucinė dalis negali būti vertinama atskirai nuo kitų, taip pat ir motyvuojamosios, sprendimo sudedamųjų dalių (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2006 m. rugsėjo 26 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-501/2006). Vykdamas teismo sprendimą, privalo įvykdyti ne tik rezoliucinėje dalyje išdėstyta nutarimą, bet ir laikytis motyvuojamojoje dalyje pateiktu išaiškinimu (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2017 m. vasario 13 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e3K-3-26-916/2017, 45 punktas). Kadangi visi argumentai dėl ieškovės reikalavimo priteisti iš atsakovo D. Č. ir R. V. atitinkamo dydžio baudas dėl konfidencialumo sutarčių pažeidimo yra išdėstyti pirmosios instancijos teismo 2022 m. gegužės 23 d. sprendimo motyvuojamojoje dalyje, nėra pagrindo teigti, kad atsakovai, pateikdami apeliacinį skundą dėl šio teismo sprendimo ir prašydami jį panaikinti atmesti visus jiems pareikštus ieškinių reikalavimus (taigi ir reikalavimą priteisti baudas), neskundė teismo sprendimo dalies dėl baudų priteisimo vien dėl to, kad apeliaciniame skunde aiškiai nenurodė skundžiantys ir 2022 m. birželio 15 d. papildomą sprendimą. Taigi, ieškovė nepagrįstai teigia, kad pirmosios instancijos teismo sprendimo dalis dėl baudų iš atsakovo D. Č. ir R. V. priteisimo atsakovo apeliacine tvarka nebuvo apskūsta ir kad apeliacinės instancijos teismas, visiškai atmesdamas šį ieškinių reikalavimą, peržengė bylos nagrinėjimo apeliacine tvarka ribas ir pažeidė CPK 313 straipsnyje įtvirtintą draudimą.
85. Kita vertus, teisėjų kolegija pripažįsta teisiskai pagrįstu ieškovės kasacinio skundo argumentą, kad apeliacinės instancijos teismas, spręsdamas dėl pirmosios instancijos teismo sprendimo dalies, kuria iš atsakovo buvo priteistos baudos už konfidencialumo sutarčių pažeidimus, teisėtumo ir pagrįstumo, neišanalizavo dalies bylos aplinkybių, teisiskai reikšmingų sprendžiant šį klausimą, šioje dalyje netinkamai motyvavo priimtą procesinį sprendimą ir kad toks pažeidimas galėjo lemti, jog bylos dalis pagal ieškovės reikalavimą dėl baudų už konfidencialumo sutarčių pažeidimą priteisimo galėjo būti išspręsta neteisingai.
86. Kaip matyti iš bylos duomenų, ieškovė priteisti konfidencialumo sutartyse nustatytas baudas iš atsakovo D. Č. ir R. V. reikalavo už trijų rūšių sutarčių pažeidimus: ieškovės komercinių paslapčių (konfidencialios informacijos) atskleidimą atsakovei UAB „Spausdinimo sprendimai“ bei panaudojimą jos veikloje, konfidencialios informacijos neteisėtą išsinešimą iš ieškovės įmonės ir jos negrąžinimą ar nesunaikinimą pasibaigus darbo santykiams bei ieškovės konfidencialios informacijos atskleidimą D. P. atsakovo darbo ieškovės įmonėje metu. Pažymėtina, kad pirmosios instancijos teismo sprendime nurodyta, jog baudos iš atsakovo priteisiamos tik už konfidencialumo sutarčių pažeidimus, nesusijusius su nesąžininga konkurencija, t. y. už neteisėtai pasisavintą iš ieškovės įmonės informaciją ir dokumentus su ieškovės konfidencialia informacija bei jų negrąžinimą ar nesunaikinimą pasibaigus darbo santykiams, taip pat neteisėtą ieškovės konfidencialios informacijos atskleidimą tretiesiems asmenims (D. P.). Su tokiu sprendimu nesutiko ieškovė, kuri apeliaciniame skunde įrodinėjo, kad skiriant atsakovams baudas ir nustatant jų dydį turėjo būti atsižvelgta ir į su nesąžininga konkurencija susijusį konfidencialumo sutarčių pažeidimą, t. y. ieškovės komercinių paslapčių (konfidencialios informacijos) atskleidimą atsakovei UAB „Spausdinimo sprendimai“ bei panaudojimą jos veikloje.
87. Apeliacinės instancijos teismas skundžiamame sprendime konfidencialumo sutarčių pažeidimą analizavo tik nesąžiningos konkurencijos aspektu, t. y. analizavo ir vertino, ar atsakovai atskleidė ieškovės konfidencialią informaciją UAB „Spausdinimo sprendimai“ ir ar ji buvo panaudota šios įmonės veikloje. Tokio pažeidimo nenustatęs (kaip šioje nutartyje konstatuota – pagrįstai), apeliacinės instancijos teismas panaikino pirmosios instancijos teismo 2022 m. gegužės 23 d. sprendimo dalį ir 2022 m. birželio 15 d. papildomą sprendimą dėl baudų priteisimo nevertindamas, ar atsakovai yra padarę tuos konfidencialumo sutarčių pažeidimus, už kuriuos pirmosios instancijos teismo sprendimu iš jų buvo priteistos baudos, ir ar pirmosios instancijos teismo priteistų baudų (netesybų) dydis atitinka padarytų pažeidimų sunkumą, bei nepateikdamas dėl to jokių motyvų. Ši aplinkybė sudaro pagrindą panaikinti apeliacinės instancijos teismo sprendimo dalį, kuria panaikinta pirmosios instancijos teismo 2022 m. gegužės 23 d. sprendimo dalis ir 2022 m. birželio 15 d. papildomas sprendimas dėl baudų už konfidencialumo sutarčių pažeidimą priteisimo, ir šią bylos dalį grąžinti iš naujo nagrinėti apeliacinės instancijos teismui.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

88. Panaikinus apeliacinės instancijos teismo sprendimo dalį, kuria išspręstas ieškovės reikalavimas dėl baudų už konfidencialumo sutarčių pažeidimą priteisimo iš atsakovo D. Č. ir R. V., panaikinama ir sprendimo dalis dėl bylinėjimosi išlaidų atlyginimo priteisimo iš ieškovės šių atsakovo naudai. Apeliacinės instancijos teismo sprendimo dalis, kuria bylinėjimosi išlaidų atlyginimas priteistas iš ieškovės atsakovei UAB „Spausdinimo sprendimai“, paliekama nepakeista, atsižvelgiant į tai, kad apeliacinės instancijos teismo sprendimo dalis atmesti

šiai atsakovei pareikštus ieškinio reikalavimus šia nutartimi nekeičiama.

89. Atsakovai UAB „Spausdinimo sprendimai“, D. Č. ir R. V. kasaciniame teisme patyrė 5808 Eur (kiekvienas po 1936 Eur) išlaidų advokato pagalbai už atsiliepimo į kasacinį skundą parengimą apmokėti. Vadovaujantis CPK 98 straipsniu, Rekomendacijų 8.14 punktu, atsakovams UAB „Spausdinimo sprendimai“, D. Č. ir R. V. iš ieškovės galėtų būti priteista 3058,30 Eur bylinėjimosi išlaidų, patirtų kasaciniame teisme, atlyginimo. Kadangi ieškovės kasacinis skundas dėl atsakovės UAB „Spausdinimo sprendimai“ atmestas, tai atsakovei UAB „Spausdinimo sprendimai“ priteistina 1019,43 Eur (3058,30 Eur / 3) bylinėjimosi išlaidų, patirtų kasaciniame teisme, atlyginimo.
90. Dėl ieškovės, atsakovų D. Č. ir R. V. bylinėjimosi išlaidų atlyginimo palikti spręsti apeliacinės instancijos teismui.

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija, vadovaudamasi Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso 359 straipsnio 1 dalies 5 punktu, 362 straipsnio 1 dalimi,

nutaria:

Panaikinti Kauno apygardos teismo 2022 m. lapkričio 15 d. sprendimo dalį, kuria:

1) panaikinta Alytaus apylinkės teismo 2022 m. gegužės 23 d. sprendimo dalis ir 2022 m. birželio 15 d. papildomas sprendimas priteisti ieškovei uždarajai akcinei bendrovei „Sinerta LDC“ iš atsakovo D. Č. 900 Eur dydžio baudą ir 5 proc. dydžio metines palūkanas už priteistą 900 Eur sumą už laikotarpį nuo bylos iškėlimo dienos (2021 m. birželio 8 d.) iki teismo sprendimo visiško įvykdymo, o iš atsakovės R. V. 400 Eur dydžio baudą ir 5 proc. dydžio metines palūkanas už priteistą 400 Eur sumą už laikotarpį nuo bylos iškėlimo dienos (2021 m. birželio 8 d.) iki teismo sprendimo visiško įvykdymo;

2) iš ieškovės uždarnosios akcinės bendrovės „Sinerta LDC“ atsakovui D. Č. priteista 3390 Eur bylinėjimosi išlaidų atlyginimo;

3) iš ieškovės uždarnosios akcinės bendrovės „Sinerta LDC“ atsakovei R. V. priteista 2890 Eur bylinėjimosi išlaidų atlyginimo.

Šią bylos dalį grąžinti nagrinėti iš naujo Kauno apygardos teismui.

Kitą Kauno apygardos teismo 2022 m. lapkričio 15 d. sprendimo dalį palikti nepakeistą.

Priteisti atsakovei uždarajai akcinei bendrovei „Spausdinimo sprendimai“ (j. a. k. 305261402) iš ieškovės uždarnosios akcinės bendrovės „Sinerta LDC“ (j. a. k. 123875186) 1019,43 Eur (vieną tūkstantį devyniolika Eur 43 ct) bylinėjimosi išlaidų, patirtų kasaciniame teisme, atlyginimo.

Ši Lietuvos Aukščiausiojo Teismo nutartis yra galutinė, neskundžiama ir įsiteisėja nuo priėmimo dienos.

Teisėjai

Goda Ambrasaitė-Balynienė

Algirdas Taminskas

Dalia Vasarienė